

SATAKUNTALIITTO

VIISI VAIHTOEHTOISTA TULEVAISUUTTA SATAKUNNAN SKENAARIOT 2050

VALMIS VERSIO 7.8.2020

Aluekehittämisen konsulttitoimisto **MDI** *FUTURES GARDEN*

Henrika Ruokonen, MDI • Seija Kiiskilä, Futures Garden •
Tommi Ranta, MDI • Aleksi Koivisto, MDI

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	3
1.1	Mitä tehtiin ja miksi	3
1.2	Toimintaympäristön nykytilan kuvaus	4
2.	SKENAARIOT JA VARAUTUMISSUUNNITELMAT	7
2.1	Vastuullista vireyttä	7
2.1.1	<i>Tiivistelmä</i>	7
2.1.2	<i>Miten skenaario etenee?</i>	7
2.1.3	<i>Elämää vireässä ja vastuullisessa Satakunnassa</i>	11
2.1.4	<i>Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma</i>	12
2.2	Navigointia syvissä vesissä	13
2.2.1	<i>Tiivistelmä</i>	13
2.2.2	<i>Miten skenaario etenee?</i>	13
2.2.3	<i>Elämää sinnittelevässä Satakunnassa</i>	16
2.2.4	<i>Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma</i>	17
2.3	Hyvinvointi kaikkien hyppysissä	18
2.3.1	<i>Tiivistelmä</i>	18
2.3.2	<i>Miten skenaario etenee?</i>	18
2.3.3	<i>Elämää kulttuurin ja hyvinvoinnin Satakunnassa</i>	22
2.3.4	<i>Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma</i>	23
2.4	Itsekkyyden esiinmarssi	24
2.4.1	<i>Tiivistelmä</i>	24
2.4.2	<i>Miten skenaario etenee?</i>	24
2.4.3	<i>Elämää itsekeskeisyyden Satakunnassa</i>	28
2.4.4	<i>Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma</i>	29
2.5	Koukussa verkkoon	30
2.5.1	<i>Tiivistelmä</i>	30
2.5.2	<i>Miten skenaario etenee?</i>	30
2.5.3	<i>Elämää vahvan virtuaalisuuden Satakunnassa</i>	34
2.5.4	<i>Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma</i>	35
3.	ARVOT, VISIO JA SKENAARIOISTA RIIPPUMATTOMAT JA VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET	36
3.1	Arvot	36
3.2	Skenaariotyöskentelyn visio 2050	38
3.3	Skenaariosta riippumattomat ja välttämättömät toimenpiteet	38
	LIITE 1 TULEVAISUUSTAULUKKO	43
	LIITE 2 TULEVAISUUSHAASTATTELUT	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.

1. Johdanto

1.1 Mitä tehtiin ja miksi

Satakunnan maakuntahallitus päätti 3.6.2019 käynnistää uuden maakuntasuunnitelman valmistelutyön. Uuden maakuntasuunnitelman tavoitevuodeksi asetettiin 2050. Maakuntasuunnitelman laadintaa tuettiin skenaariotyöllä, jonka tarkoituksena on ollut hahmottaa maakunnalle useita mahdollisia tulevaisuuksia sekä tapahtumien kulku nykyhetkestä kohti näitä tulevaisuuskuvia.

Skenaario ei kuitenkaan ole ennuste, eikä muodostettujen skenaarioiden avulla pyritä ennustamaan tulevaisuutta tai yksiselitteiseen tulevaisuuden kuvaukseen. Tulevaisuus toteutuu useimmiten eri skenaarioiden yhdistelmänä. Skenaariot eivät myöskään ole näkemyksiä toivottavista tulevaisuuksista. Tässä raportissa esitetyt skenaarioita ei ole asetettu järjestykseen niiden todennäköisyyden, toivottavuuden tai tärkeyden perusteella, eikä niistä ole tarkoitus valita yhtä muiden joukosta.

Skenaariotyöskentelyssä on keskeistä myös parantaa osallistujien kykyä ymmärtää ajankohtaisia ilmiöitä ja niiden vaihtoehtoisia kehityskulkuja. Laadittujen skenaarioiden pohjalta voidaan tehdä varautumissuunnitelmia eri tilanteiden varalle sekä löytää maakuntasuunnitelmaan sellaisia välttämättömiä toimenpiteitä, joita Satakunnassa tulisi tehdä toteutuipa mikä tahansa tulevaisuus. Yhteinen suunnitteluprosessi ja sen kautta luotu yhteinen näkemys on vähintään yhtä tärkeä kuin itse varsinainen tuotos. Tämän vuoksi skenaariotyöskentely toteutettiin laajassa yhteistyössä maakunnan eri toimijoiden kesken Satakuntaliiton johdolla. Skenaariotyön fasilitoinnista ja raportoinnista vastasivat Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI ja Futures Garden.

Myös tämän työn toteutukseen vaikutti vahvasti keväällä 2020 alkanut COVID-19-pandemia. Se haastoi paitsi työskentelytapoja myös pohtimaan uudelleen jo laadittuja skenaarioluonnoksia. Samalla se alleviivasi sitä, että tulevaisuustyössä on syytä pohtia myös niitä ilmiöitä, jotka tuntuvat tällä hetkellä epätodennäköisiltä ja kaukaisilta. Samoin on pohdittava myös niitä vaihtoehtoja, jotka tuntuvat ikäviltä ja joiden ei haluaisi toteutuvan. Erilaisia, myös epämieluisia, tulevaisuuksia pohtimalla voidaan kartoittaa monipuolisesti niitä toimenpiteitä, joilla voidaan varautua ja vahvistaa Satakunnan menestymistä.

Työskentely rakentui toimintaympäristön nykytilan tarkastelusta, työpajoista (5 kpl), haastatteluista ja Satakuntaliiton ydinryhmän työskentelystä (kuva 1).

Kuva 1. Skenaarioprosessin eteneminen.

Skenaariotyöskentelyyn osallistui yhteensä noin 120 henkilöä. Osallistujat edustivat monipuolisesti maakunnan eri toimijoita, kuten satakuntalaisia kuntia, koulutusorganisaatioita ja järjestöjä. Koronasta

johtuen viimeiset työpajat ja ydinryhmän tapaamiset toteutettiin virtuaalisesti. Osallistujat kutsuttiin mukaan myös yhteiselle verkkotyöskentelyn alustalle Howspaceen, jossa oli mahdollisuus kommentoida, täydentää, äänestää ja keskustella luonnoksista tapaamisten välillä. Yksilö- ja ryhmähaastatteluina haastateltiin 47 satakuntalaista tai Satakunnasta kotoisin olevaa henkilöä. Haastateltavat olivat yrittäjiä, Satakunta-taustaisia yhteiskunnallisia vaikuttajia, järjestöjen edustajia, julkishallinnon edustajia, asukkaita, opiskelijoita ja nuorisovaltuutettuja. Maantieteellisesti haastatellut olivat eri puolilta Satakuntaa, osa asuu nykyisin pääkaupunkiseudulla. Yhteenveto haastatteluiden havainnosta on koottu erilliseksi dokumentiksi.

Raportissa esitellyt skenaariokuvaukset on koostettu työskentelyyn osallistuneiden tuotosten ja kommenttien pohjalta.

Skenaarioiden laatiminen perustui tulevaisuustaulukko-menetelmään (liite). Menetelmällä tunnistettiin Satakunnan tulevaisuuden kannalta keskeiset muuttujat ja niiden mahdolliset toteutumavaihtoehdot tulevaisuudessa. Muuttujien tunnistamisessa käytettiin apuna PESTE-analyysiä, jolla hahmotettiin tarkasteltavat poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset, teknologiset ja ekologiset tekijät. Muuttujia tunnistettiin taustaineistojen pohjalta ja ne käytiin läpi yhteisessä työpajassa. Muuttujat jakautuivat karkeasti seuraaviin teemoihin:

- yhteistyö, yhteisöllisyys, vastuullisuus ja sopeutuminen
- talous, teollisuus, alkutuotanto ja yrittäjyys
- väestö, muuttoliike ja monipaikkaisuus
- koulutus
- turvallisuus, kulttuuri ja sosiaalinen pääoma
- digitalisaatio, logistiikkaratkaisut, väyläverkon kunto ja saavutettavuus
- ympäristön tila, luonnon monimuotoisuus, puhdas vesi ja yhdyskuntarakenne

Muuttujat ja niiden vaihtoehtoiset arvot on esitetty tarkemmin raportin liitteessä.

Jokaisen skenaarion kohdalla kuvattiin myös arkielämää kahden perheen kautta ja tunnistettiin muutostilmiöitä, jotka vievät tätä skenaariota eteenpäin. Lopuksi pohdittiin, mihin kunkin skenaarion toteutuessa pitäisi varautua: millä toimenpiteillä edistetään skenaariossa olevien hyvien asioiden toteutumista ja millä voidaan estää negatiivista kehityskulkua. Samalla tunnistettiin skenaarioista riippumattomia toimenpiteitä, joita Satakunnassa olisi joka tapauksessa syytä tehdä.

Skenaarioiden laadinnan jälkeen muodostettiin vielä pohja yhteiselle näkemykselle siitä, mihin Satakunnassa halutaan päästä vision muodossa. Tässä raportissa esitetty tiivistys yhteisestä visiosta pohjautuu skenaariotyössä käytyyn keskusteluun, mutta lopullisen Satakunnan tulevaisuusvision täsmentäminen jatkuu maakuntasuunnitelmaa ja -ohjelmaa laadittaessa.

Vaikutamme teoillamme ja valinnoillamme siihen, miten pääsemme vision kuvaamaan tulevaisuuteen. Vaihtoehtojen pohtimisessa on väistämätöntä tunnistaa myös ne keskeiset arvot, joihin pohjautuen valinnat tulevassa maakuntasuunnitelmassa tehdään. Skenaariotyön yhteydessä käydyn arvokeskustelun pohjana käytettiin maakunta- ja soteuudistuksen vuonna 2018 yhteydessä tunnistettua arvopohjaa.

1.2 Toimintaympäristön nykytilan kuvaus

VÄESTÖLLINEN RAKENNEMUUTOS KOETTELEE SATAKUNTAA

Satakunta on kokenut merkittävän taloudellisen ja demografisen rakennemuutoksen viimeisen reilun 10 vuoden aikana. Satakunnan väestönkehitys jäi huomattavan negatiiviseksi vuosien 2007-2018 aikana, etenkin maan sisällä kärsittyjen muuttotappioiden ja väestön ikääntymisen vaikutuksesta. Maakunnasta

muutettiin etenkin koulutuksen ja työn perässä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan työikäinen väestö sekä koko väestö tulevat supistumaan Satakunnassa erittäin voimakkaasti vuosien 2018-2040 aikana. Väestönkehityksessä ero Porin ja Rauman kaupunkien ja muun maakunnan välillä on huomattava, ja Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan ero tulee voimistumaan myös tulevina vuosikymmeninä.

Satakunnan haasteena on myös väestön koulutus rakenne: aikuinen väestö on erittäin matalasti koulutettua myös muihin yliopistotutkintoihin maakuntiin verrattuna. Satakunnassa toimiva ammattikorkeakoulutus tarjoaa osaavaa työvoimaa, mutta yliopistokoulutusta vaativiin työpaikkoihin maakunnasta ei löydy merkittävää omaa koulutustarjontaa Porin yliopistokeskusta lukuun ottamatta. Yliopistokeskus on 1 400 opiskelijan, 150 asiantuntijan ja kahden yliopiston muodostama, monitieteisesti toimiva tiedeyhteisö. Esim. Turun yliopiston Porin yksikön maisteriohjelmiin (kauppatiede, kulttuurituotanto ja maisemantutkimus) on hyväksytty vuosina 2017-20 noin 131 - 165 opiskelijaa vuosittain. Vuonna 2020 ensisijaisia hakijoita Turun yliopiston Porin yksikköön oli 1 964 kpl. Lisäksi Tampereen yliopistolla on vuosittain sisäännotot (vuosittain noin 50-60 hlöä) sosiaalitieteiden sekä johtamisen ja tietotekniikan maisteriohjelmissä.

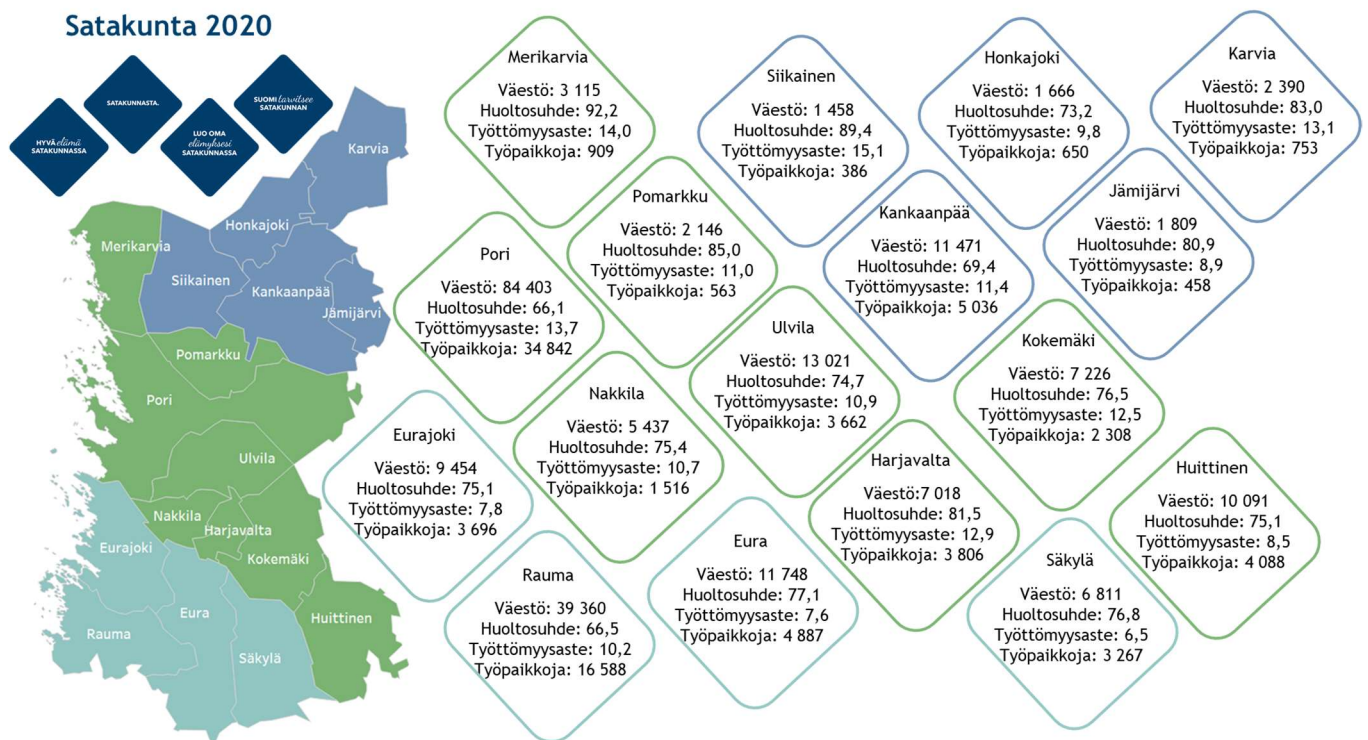
Eri puolilla Satakuntaa on useita valtakunnallisesti ja jopa kansainvälisesti arvokkaita luonto- ja maisemakokonaisuuksia sekä kulttuuriympäristöjä, joita hyödynnetään muun muassa luontomatkailun kehittämisessä. Satakunnan maakunta on yksi Suomen vanhimpia asuttuja alueita, mistä kertovat alueen rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaisjäännökset.

TALOUDEN KULMAKIVET KANSALLISESTIKIN MERKITTÄVIÄ

Satakunnan taloudellinen rakennemuutos on näkynyt maakunnan heikkona työpaikkakehityksenä. Satakunnan työpaikkojen määrä supistui 7,8 prosentilla vuosien 2007-2018 aikana, ja etenkin teollisuuden työpaikkojen määrä väheni. Monista muista rakennemuutoksesta kärsineistä maakunnista poiketen Satakunnan työllisyysaste oli kuitenkin vuonna 2018 suhteellisen korkea ja vastasi lähes koko maan keskitasoa. Satakunnan työttömyysaste oli myös koko maan keskitasoa matalampi.

Satakunnan työpaikkarakenteessa korostuvat teollisuuden työpaikat. Maakunnan kaikista työpaikoista noin viidennes on teollisuuden työpaikkoja. Maakunnalle tärkeitä aloja ovat vahvat vientialat, kuten metsäteollisuus, metallien jalostus sekä koneiden ja laitteiden valmistus. Teollisuuden viennin arvon osuus maakunnan kokonaistuotannosta on merkittävä. Vienti-intensiivisenä alueena Satakunta on kuitenkin herkkä maailmantaloudessa tapahtuville muutoksille. Sujuvat yhteydet ovat merkittävä tekijä Satakunnan kehitykselle. Satakunnan satamat ovat tärkeitä myös koko Suomen elinkeinoelämälle.

Satakunnassa on käynnistynyt ja toteutunut viime vuosina lukuisia merkittäviä investointeja etenkin teollisuudessa. Satakunnan meneillään olevat ja tulevat investoinnit ovat yhteenlaskettuna miljardiluokkaa. Vuosittaiset vaihtelut investointien tasossa ovat kuitenkin olleet suuria. Teknologiateollisuuden kasvusta virinnyt positiivinen rakennemuutos luo kasvumahdollisuuksia myös kaupalle ja muille palveluelinkeinoille.

Kuva 2. Väestö 31.12.2018 - Väestöllinen huoltosuhde 2018 - Työttömyysaste 2017 - Työpaikkojen määrä 2017. Lähde: Tilastokeskus

Laajempi toimintaympäristön nykytilan tarkastelu on kuvattu loppuvuodesta 2019 kootussa erillisessä dokumentissa. Keväällä 2020 alkaneella koronakaudella on eittämättä paitsi taloudellisia myös sosiaalisia vaikutuksia. Muun muassa konkurssien, lomautusten, työttömyyden ja sosiaalisen eristytymisen pitkälle tulevaisuuteen ulottuvista vaikutuksista ei ole tätä kirjoitettaessa ollut selkeää kokonaiskäsitystä.

SATAKUNNASTA TUNNISTETUT VAHVUUDET

Tulevaisuushaastatteluihin tunnistettiin satakuntalaisia vahvuuksia, joista halutaan pitää kiinni jatkossakin maakuntaa kehitettäessä:

- Telakka- ja satamateollisuus ovat maakunnan kivijalkoja, näiden rinnalla automaatio- ja robotiikkateollisuus vahvoja sektoreita.
- Vientiteollisuuden rooli työn luomisessa tärkeä.
- Maakunnan energiatuotannon monipuolisuus ja energiaintensiivisen teollisuuden synergia luo mahdollisuuksia
- Merellisyys on mahdollisuus, johon tulee panostaa enemmän.
- Satakunta on luontoarvoiltaan yksi monipuolisimmista alueista Suomessa. Arvokkaat pohjavesivarjat ja puhdas luonto tulee säilyttää.
- Satakunnassa on turvallinen kotiseutu, jossa on edullista asua. Vetävät matkailukohteet, hyvät viljelyspellot ja vahva ruokatuotanto ovat vahvuuksia.
- Omaleimaiset ihmiset ja satakuntalainen mielenmaisema nähtävä vahvuuksina ja mahdollisuuksina.
- Koulutusta, sivistystä ja kulttuuria on saatavilla vauvasta vaariin.
- Vahva itsenäinen ammattikorkeakoulu, monialainen yliopistokeskus ja laajan toimipisteverkoston ammatillinen koulutus takaavat osaamisen kehittämiseen mahdollisuudet.
- Suuret, tunnetut kesätahtumat ja kulttuuri- ja liikuntamahdollisuudet lisäävät maakuntaan eläväisyyttä.

“Satakunnan tulisi kiireesti kiinnittyä meitä ympäröiviin kehyskäytäviin ja valtakunnalliseen kehittämiseen. Kasvukolmio Turku-Tampere-Helsinki on vahva kasvukäytävä, jonka imuun Porin ja Satakunnan pitäisi päästä kiinni, jonka lisäksi meidän tulisi yhdessä kisailla ahkeran yrittäjyyden Etelä-Pohjanmaan kanssa ja kansainvälisen vientikaupan Pohjanmaan maakuntien kanssa”

-Satakunta-valtuuskunnan edustaja

“Toivoin Satakunnalta nyt repäiseviä ja uusia avauksia, revittelyä ja uudenlaista ajattelua. Poistutaan poteroista ja kurkotellaan kohti rohkeaa kehittymistä. Vankka teollinen perinne on historiaa, joka on sanoitettava aivan uudelleen. Tarvitaan ratkaisuja saavutettavuuteen, joten yhteydet ja liikennejärjestelmät kuntoon, edunvalvontaa parannettava ja yhteen hiileen puhaltamisessa johtavat näyttävät mallia!”

- Satakunta-valtuuskunnan edustaja

“Mä pelkään, että Porin seudulla ja Satakunnassa on hyvin ohuet ja rajatut ura- ja työmahdollisuudet meille yhteiskunta- ja humanististen alojen korkeakoulutetuille. Jos olisin putkimies niin en pelkäisi työllistymistä tänne. Toivoisin, että Satakunnassa otettaisiin kokonaisvaltaisempi kuva koulutusklusteristä, jossa teknillisten alojen lisäksi painotetaan luovia aloja. On tehtävä meille opiskelijoille ja potentiaalisille paluumuuttajille lämminhenkistä kotiseudun kutsua, joka on sekä brändiviestintää että palvelulupaus siitä, että arki on todellakin helppoa ja laadukasta Satakunnassa. Tarvitaan töitä, puhtaita kouluja, kulttuuria ja positiivisen pöhinän kierrettä.”

- Porilainen korkeakouluopiskelija

2. Skenaariot ja varautumissuunnitelmat

2.1 Vastuullista vireyttä

2.1.1 Tiivistelmä

Satakunnassa on vahvoja kuntarajat ylittäviä elinvoimaisia asumisen, yrittämisen ja oppimisen yhteisöjä. Eri intressiryhmien väliset konfliktit on onnistuttu torjumaan lisäämällä yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen areenoita aina paikallisyhteisöistä kansalliselle tasolle. Vastuullisuus on aidosti läpileikkaava teema kaikessa toiminnassa. Yritykset on sitoutettu puhtaaseen teknologiaan ja vastuullisen työllisyyden ohjelmiin. Vahvat panostukset koulutukseen, kehitykseen ja tutkimukseen ovat tuottaneet tulosta. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on pysähtynyt, ja Satakunta on hiilineutraali maakunta. Kiertotalouden hyödyt ovat täysimittaisesti käytössä, ja maatalouden rehevöittävät päästöt ovat historiaa. Tässä tilanteessa keskeiset toimijat ovat lisänneet aktiivisuuttaan asemanseutuja kohtaan.

2.1.2 Miten skenaario etenee?

2020-luku	2030-luku	2040-luku
Tunnistetaan ja valitaan Satakunnan vetovoimatekijöiksi turvallisuus ja vastuullisuus Kouluissa aloitetaan vastuullisuusopin opetus	EU-toiminta normalisoituu EXIT-kriisien jälkeen Kuntareformi; palvelut järjestetään maakunnallisella tasolla	Vetykäyttöiset ajoneuvot Uusi rantarata avattu

Vastuullisuussuunitelmien luominen alkaa (sertifiointi)	Julkinen sektori panostaa tietoliikenneinfrastruktuuriin Ilmastopakolaisten aalto	Pori-Parkano-Haapamäki-rata on kunnostettu ja otettu uudelleen käyttöön
Varautumis-/integroimissuunnitelma uusia tulijoita varten (ilmastopakolaiset, työperäinen maahanmuutto)	Vahvat panostukset koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen Satakunnan alueella	Monikulttuurisuus osa arkipäivää
Laaditaan varautumissuunnitelmat uusien pandemioiden varalle	Länsi-Suomen yliopisto perustetaan; Porin kampus erikoistuu automaatioon ja sovelta-vaan kiertotaloustieteeseen	Yhteisöllisyys lisääntyy; uudenlainen paikallisyhteisöjen Satakunta vahvistuu
Kasvava joukko nuoria aikuisia jää maakuntaan ja nuorten paluumuutto kasvaa	Pääosalla yrityksistä on vastuullisuussertifikaatti	Luonnon monimuotoisuus kasvaa
Alueiden renessanssi	Saavutetaan hiilineutraali maakunta	

MONIMUOTOISEN YHTEISTYÖN SATAKUNTA

Satakunta on monikulttuurinen maakunta, jota leimaavat vastaanottavainen ilmapiiri ja kyky ratkaista nouseva konfliktteja. Monikeskuksinen, verkostomainen yhdyskuntarakenne toimii hyvien liikenneyhteyksien varassa. Maaseudun elinvoimaisuutta ylläpitää lisäksi tilojen monipuolinen väliaikaiskäyttö esimerkiksi matkailussa ja muussa liiketoiminnassa sekä asumisessa ja vuokraaminen. Monipaikkaisuuden ja paikkariippumattomuuden mahdollisuudet on pystytty hyödyntämään täysimääräisesti. Paikkariippumaton työskentely ja etätömahdollisuuksien kehittyminen ovat aidosti mahdollistaneet asumisen luonnonläheisissä maaseutukeskuksissa. Toimivien lähiverkostojen ja tuotanto-, palvelu- ja kulutusketjujen merkitys on korostunut. Asumisen, tuotannon ja palveluiden hajauttamista seuraava alueiden renessanssi on parantanut myös Satakunnan asemaa.

Satakuntalaiset ovat sitoutuneita kotiseutuunsa. Satakuntalaisen ja suomalaisen identiteetin arvo on tunnustettua ja ylläpidettyä. Satakuntalaisen kulttuuriympäristön ominaispiirteet ovat tunnustettu, vahva osa alueellista identiteettiä. Yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytykset ovat parantuneet, mikä näkyy muun muassa monipuolisena kulttuuritarjontana ja harrastusmahdollisuuksina, joista on monipuolista tarjontaa ympäri maakuntaa.

Väestön monimuotoistuminen aiheuttaa paineita muun muassa koulutusjärjestelmälle. Myös työelämä ja vapaa-ajan harrastukset ovat yhä monikulttuurisempia. Monikulttuurisuus on laajasti osa arkipäivää. Osa väestöstä kokee monikulttuurisuuden ja maahanmuuttajat uhkana, mutta pääosin monikulttuurisuuteen suhtaudutaan suvaitsevaisesti ja sopeutuen. Laajan ilmastopakolaisuuteen liittyvän maahanmuuton myötä työperäistä maahanmuuttoa on yhä vaikeampi erottaa muista maahanmuuton syistä. Ilmastopakolaiset edustavat laajasti kaikenlaisia ammatti- ja osaamisryhmiä. Muuttajien aiheuttamiin terveydenhuollon haasteisiin varaudutaan, ja niitä ehkäistään tehokkaasti. Tarttuvat taudit ovat lisääntyneet, mutta onneksi tartuntatauteihin liittyvä lääketieteellinen tutkimus ja terveydenhuolto ovat Suomessa edistyksellistä ja huipputasolla.

Yhteisöllisyys on lisääntynyt osittain pakon sanelemana, koska kasvanut vanhusväestö on vaatinut yhä enemmän hoivaamista kotona. Ydinperhe ei ole enää yhtä suljettu yksikkö kuin aiempina vuosikymmeninä vaan perheeksi katsotaan myös naapurit, ystävät sekä kaukaisemmat sukulaiset. Yhteisöllisyys luo turvallisuuden tunnetta vahvistamalla osallistumisen mahdollisuuksia ja ehkäisemällä syrjäytymistä. Yhteisöllisyys myös edistää ristiriitojen ratkaisua, konfliktien hallintaa ja tehokasta yhteisten resurssien käyttöä. Yhteiskäyttö ja jakamistalous ovat arkipäivää. Yhteisöllisyys ja yhteiskäyttötilat ovat aluesuunnittelun ja rakentamisen lähtökohtana.

Alueellisten, hallinnollisten rajojen merkitys on laimentunut ja organisaatorajat ovat madaltuneet. Toiminnallinen yhteistyö esimerkiksi palvelujen järjestämisessä on arkipäivää yli kunta- ja maakuntarajojen. Kunnat ovat säilyttäneet asemansa, mutta kuntareformin myötä niiden rooli on muuttunut. Palvelut järjestetään laajasti maakunnallisella tasolla, ja palveluiden saavutettavuutta on turvattu opastetuilla digipalveluilla sekä liikkuvilla palveluyksiköillä.

VASTUULLISUUDEN NOUSU

Vastuullisuus on lähtökohta, jota ei sivuuteta missään toiminnassa. Kouluissa opitaankin vastuullisuusoppia ihmisten yhdenvertaisuudesta, eläinten hyvinvoinnista, luonnon monimuotoisuudesta sekä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä kulutusvalinnoista. Vastuullinen tuotanto ja yhteisö ovatkin Satakunnan kilpailuetuja niin liike-elämän kuin asukkaiden näkökulmasta. Vastuullista kuluttamista tuetaan verotuksella. Vastuullisuussertifioitu toiminta on kohdistettu myös ulkomaisten yritysten toiminnan ehtoihin Suomessa. Vastuullisuusperiaatteet, joihin liittyvät muun muassa työllistämistoimet, on määritelty selkeästi ja pitävästi. Läpinäkyvyys on edellytys kaikessa toiminnassa.

Vastuullisuus on Satakunnan teollisuuden valttikortti. Eettinen ja ympäristön huomioiva tuotantotapa on hyväksytty ja arvostettu osa hinnanmuodostusta ja kilpailutuksia. Hiilineutraali, resurssiviisas ja osaava teollisuus on avain menestykseen kansainvälisessä kaupankäynnissä, jossa kansainvälisillä ilmastositoumuksilla on iso merkitys. Ilmastonmuutoksen ehkäisyyn on suunnattu merkittävästi voimavaroja ja se huomioidaan läpileikkaavasti niin julkisen kuin yksityisen sektorin toiminnassa. Kiertotalous on normaali, läpäisevä toimintatapa teollisuudessa, ja Satakunnan kiertotalousekosysteemit ovat pitkälle kehittyneitä. Biotuotteilla on korkea jalostusaste ja arvonalisä. Teollisuudessa hyödynnetään kattavasti suljetun kierron prosesseja, ja maakunnassa on merkittäviä teollisten symbioosien edelläkävijöitä alkutuotannosta jalostukseen. Satakunnan automaatio- ja robotiikkaklusteri sekä hiilineutraali värimetalli- ja akkuklusteri kukoistavat. Satakunnasta on kehittynyt Suomen johtava värimetallurgian ja kriittisten metallien osaamis- ja jalostuskeskittymä.

MONIPUOLISTA KOULUTUSTA

Länsi-Suomen alueella toimii viisi kampusta käsittävä Länsi-Suomen yliopisto, jonka kampusalueista yksi sijaitsee Porissa. Porin kampus on erikoistunut erityisesti automaatioalan insinööriopintoihin sekä soveltavaan kiertotaloustieteeseen, joka pitää sisällään tekniikkaa ja kaupallisia aineita. Yliopisto tarjoaa erikoistuneiden koulutusohjelmien lisäksi satakuntalaisille kattavasti elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia, joiden järjestämiseksi tehdään vahvaa yhteistyötä yli kampus- ja yliopistorajojen virtuaaliopetusta hyödyntäen. Riittävä ja joustava koulutus ja valmennus varmistavat myös maahanmuuttajien sopeutumisen ja hyvinvoinnin.

Korkeakouluyhteisöllä on vahvat yhteydet maakunnan elinkeinotoimintaan, mikä on tukenut maakunnan innovaatio- ja kasvuyrittäjyystoimintaa. Aktivoitunut startup-toiminta on monipuolistanut myös maakunnallista yritysraennetta. Erityisesti robotiikka- ja tekoälyopiskelijat aloittavat oman työuransa pääasiassa perustamansa start-up-yrityksen kautta. Yrittäjyysmyönteinen ilmapiiri, joustavat yrittäjyyspalvelut ja toimiva turvaverkko mahdollistavat myös epäonnistumisen ja uudelleen yrittämisen.

TURVALLINEN MAAKUNTA

Suomi ja Satakunta koetaan nyt globaalisti turvallisina, vaikka osassa Eurooppaa ääriliikkeiden toiminta on aktiivista ja aiheuttaa merkittäviä turvallisuusriskejä. Vaikka luottamus hyvään hallintoon on vahva, ovat sekä julkinen hallinto että yritysten vastuullisuus jatkuvan arvioinnin ja huolenpidon kohteena. Usko edustukselliseen demokratiaan on palautunut, ja koko yhteisön osallistuminen tärkeisiin päätöksiin virtuaalidemokratian avulla on normaalia. Digisovellukset ovat parantaneet toiminnan vaikuttavuutta sekä päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Virtuaalidemokratia on vaikuttanut positiivisesti myös kansalaisten kiinnostukseen Euroopan Unionin päätöksentekoon, ja EU:n toiminta on jälleen normalisoitunut EXIT-kriisien jälkeen. Kansainväliset yhteydet EU:n alueiden kesken ovat vahvistuneet.

Ilmastokriisin aiheuttamat mittavat luonnonkatastrofit (mm. kestämatön kuivuus, kuumuus, massiiviset maastopalot, tulvat ja merenpinnan nousu jne.) ja niiden liikkeelle ajamat pakolaisvirrat ovat havahduttaneet myös pohjoisten vyöhykkeiden väestön laaja-alaisesti tarttumaan ilmastomuutosta hillitseviin ja vastustaviin toimiin. Ilmastopakolaisia tulee Lähi-Idän ja Afrikan maiden lisäksi muun muassa Portugalista, Espanjasta ja Kreikasta. Länsimaiset ilmastopakolaiset ovat ennen kaikkea hyväosaisia, varakkaampia, jotka pakenevat Etelä- ja Keski-Euroopan tukalaksi käyneitä kesäkausia pohjoiseen Eurooppaan.

TEKNOLOGIA HIILINEUTRAALIUDEN AVAIMENA

Voimakas teknologiariippuvuus edellyttää kattavia ja toimivia tietoliikenneyhteyksiä, joihin julkinen valta panostaa merkittävästi. Tietoliikenneinfrastruktuuri on noussut julkisen infrastruktuurin keskiöön ja on merkittävä huoltovarmuustekijä. Kiihtyvä teknologinen kehitys tarkoittaa myös erilaisten teknologia- ja sovellusratkaisujen nopeaa vanhentumista. Myös erilaiset tietosuojan ja kyberturvallisuuteen liittyvät näkökulmat lyhentävät digitaalisten tuotteiden elinkaaria. Henkilökohtaiset, digitaaliset viestintä-, kybersuoja-, diagnostiikkatuotteet sekä puettava terveys- ja hyvinvointiteknologia ovat suosittuja. Omadatan ympärille on kehittynyt merkittävää liiketoimintaa ja välityspörssejä, joihin on liittynyt isoja kansainvälisiä luotettavuusskandaaleja. Mielenosoitukset ja joukkoliikkeet vastuullisen datan ja yritysten sekä yhteiskunnan keräämän tiedon vastuullisen käytön puolesta ovat lisääntyneet. Ihmisten digioikeuksien kehittämistä ja tiukempaa sääntelyä ajetaan laajasti Euroopassa.

Vaikka ihmistyön tarve teollisuudessa on vähentynyt merkittävästi laaja-alaisen robotisaation ja automatisaation myötä, on ihmistyöllä keskeinen merkitys prosessien kehittämisessä, suunnittelussa ja valvonnassa. Älykkäät ja vähähiiliset ratkaisut liikenteessä ovat levinneet laajaan, jokapäiväiseen käyttöön. Julkinen liikenne on päästötöntä, ja myös yksityistä sähköautoilua tukevat infrastruktuurit ja asenteet ovat kehittyneet. Vetyä polttoaineena hyödyntävät ajoneuvot ovat ilmestyneet markkinoille. Halvan polttoaineen enustetaan käynnistävän liikkumisen uuden murroksen.

Satakunnassa on myös autonomisten alusten sekä pohjoisen tuulivoiman osaamiskeskittymä. Erityisesti ekologiset merikuljetukset ovat Satakunnan vahvuus. Satakunta kouluttaa vastuullisia merenkulkijoita paitsi Eurooppaan myös kansainvälisesti. Meriliikenteen väyläverkosta huolehditaan tehokkaasti, sillä raskas liikenne perustuu yhä enenevässä määrin tehokkaisiin meri-raide-kuljetuksiin. Turvallinen lähialue takaa mereen liittyville toiminnoille hyvän mahdollisuuden toimia vakaassa ympäristössä. Uusi rantarata, uudelleen avattu Pori-Parkano-Haapamäki-välin rata ja nopeutuneet vanhat raideliikenneyhteydet turvaavat maakunnan helpon saavutettavuuden. Satakunta tuottaa enemmän energiaa kuin käyttää. Energiantuotannossa on monipuolinen, päästötön ja omavarainen rakenne.

Satakunnan elintarvikeklusteri tuottaa lopputuotteiden lisäksi myös elintarvikejakeita muulle teollisuudelle (mm. lääke, luonnontuote, kosmetiikka-ala) ja kasvaa. Vastuullinen ruoantuotanto ei ole enää vain tiedostavimpien kuluttajien valinta vaan arkipäivää Satakunnassa. Teolliseen lihantuotantoon on kohdistunut isoja uudistuksia sekä tuotannon vastuullisvaatimusten että lihankulutuksessa tapahtuneiden muutosten myötä. Pientuottajilta saatava liha on kysyttyä koko maassa, ja asuinyhteisöjen oma kotituotanto on

noussut suosioon tiukasta tautien ehkäisyyn liittyvästä sääntelystä huolimatta. Ruuan tuotanto on kestävä, ja siinä huomioidaan vesiin kohdistuva kuormitus ja hiilensidonta. Viljelijöiden keskeinen rooli maaseutumaiseman ja ympäristön hoidossa on osa vastuullista tuotantoprosessia ja tuotteiden hinnan muodostumista. Perinnemaisemien ylläpitoa tuetaan myös verovaroin.

Sertifioidut, hiilineutraalit ja ympäristövastuulliset älykaupungit ovat Suomen kilpailukyvyyn kärjessä. Älykaupungit houkuttelevat erityisesti ilmastovaikuttamiseen kunnianhimoisesti suhtautuvia nuoria aikuisia, jotka suosivat yhä enemmän elämyksiä tavaroiden kuluttamisen sijaan. Kasvava määrä nuoria aikuisia on omaksunut degrowth-ajattelun eli vapaaehtoisen talouden koon rajoittamisen, ympäristön ja luonnonvarojen talouskasvulle asettamien rajojen tunnistamisen ja kyseenalaistaneet talouskasvun ja hyvinvoinnin itsearvoisen yhteyden.

Koko maakunta on luontoviisas alue, ja hiilinegatiivinen Satakunta pystyy myymään hiilensidontapalvelua muualle Suomeen ja Eurooppaan. Laajat luonnontilaan jätetyt ja ennallistetut metsä- ja suoalueet sitovat hiiltä hyödyllisten monimuotoisuus- ja vesistövaikutusten ohella. Laajat, hyvässä kasvukunnossa olevat hoidetut talousmetsät imuroivat ilmakehän hiiltä tehokkaasti. Hiilinielualueiden ylläpito ja kasvattaminen on maa- ja metsätalouden merkittävä elinkeino valtion ja EU:n tuen kautta. Ympäristön tila tunnetaan kattavan inventoinnin ja tehokkaan seurannan kautta. Seuranta on riippumattoman luotettavan tahon suorittamaa ja läpinäkyvää. Metsiä, rantoja ja soita pidetään ensisijaisesti luonnon monimuotoisuuden keitaina, silloin kun monimuotoisuus vahvistaa tuotannon arvoa. Jos monimuotoisuus heikentää tuotannon määrää tai laatua, sen kompensointi alueen haltijalle on määritetty uudella lainsäädännöllä. Monimuotoisuuden ja hiilensidonnan tavoitteiden välinen konflikti on ratkaistu myös lainsäädännöllä eri osapuolien hyväksymällä tavalla.

2.1.3 Elämää vireässä ja vastuullisessa Satakunnassa

MIETTISET: TOIVO (30), SELMA (26) JA PEKKA (1)

Mietitset ovat tietoisia kuluttajia. Heidän mielestään Satakunnassa on mukava asua, sillä kaikki on vastuullisesti tuotettua. Miettisten perhe retkeilee luonnossa, ja siihen onkin Satakunnassa hyvät mahdollisuudet, koska maakunnasta löytyy huomattavia virkistys- ja retkeilyalueita, joissa on mahdollista retkeillä luonnonympäristöä tuhoamatta. Perhe myös purjehtii. Kaukokaipuu tyydytetään virtuaalimatkojen avulla.

Toivo on ympäristösertifioinnin asiantuntija, ja siksi juuri Satakunnassa töissä, onhan maakunnassa nimenomaan hiilineutraalia ja resurssiviisasta teollisuutta. Selma opiskelee kiertotalousekonomiksi Länsi-Suomen yliopiston Porin kampuksella. Opintojen ohessa hän tekee jo töitä mikroyrittäjänä hiilijalanjäljenlaskijana.

Mietitset ovat kiinnostuneet paikallisuutisista, vaikka ovatkin kansainvälisesti suuntautuneita työnsä ja opintojensa kautta. Sekä työkavereina että ystäväpiirissä on paljon maahanmuuttajia. Perhe asuu monikulttuurisessa ja -sukupolvisessa asuinyhteisössä. Arjessa tarvittavia välineitä jaetaan yhteisössä. Tarvikkeiden jakaminen hoidetaan luontevasti virtuaalisen yhteisöalustan avulla. He myös käyttävät ahkerasti yhteisölainaamoa lainaamalla muun muassa terveyskannetta. Lainaaminen on osa arjen vastuullisuutta. Myös Pekan hoito on järjestynyt kätevästi - naapurit hoitavat Pekkaa. Miettisten ydinpiiri asuu muualla.

Mietitset ovat todellisia diginatiiveja ja tiedostavat olevansa vahvasti teknologiasta riippuvaisia. Esimerkiksi ajatus retkestä ilman älyvaatteita, reittisovelluksia ja etäopasta tuntuu pelottavalta, vaikka osa heidän ystäväistään onkin innostunut teknologiattomista retriiteistä.

HILTUSET: MARKUS (61) JA EMMI (59)

Hiltuset tekevät kotiseututyötä, osallistuvat talkoisiin ja yhdistystoimintaan sekä vahtivat naapurin lapsia. Heillä on juurevat satakuntalaiset arvot, ja he ovat vahvasti sitoutuneet maakuntaan. Huolenpito ympäristöstä

ja yhteisöllisyys, naapuriapu ja talkoohenki ovat tärkeitä. Hiltuset haluavat omalta osaltaan pitää huolen siitä, että kukaan ei syrjäydy ja henkinen hyvinvointi lisääntyy.

Markus tekee vapaaehtoistyötä mökkitalkkarina ja Emmi toimii vanhustenhoidon parissa. Hiltuset asuvat yhteisöllisesti käytöstä pois jääneessä sote-kiinteistössä, jossa on 6G-verkon mahdollistamia turvaratkaisuja. Arjen liikkuminen sujuu kimpakyydillä sähköajoneuvolla tai julkisen liikenteen kutsuautoilla. Heille on tärkeää, että liikkuminen on päästötöntä.

Perheeseen kuuluvat myös naapurit, ystävät ja kaukaisemmat sukulaiset. Kauempana asuviin perheenjäseniin ja ystäviin ollaan yhteydessä virtuaalisesti päivittäin. Hiltuset ovat asuinyhteisönsä konfliktien ratkaisijoita ja yhteishengen ylläpitäjiä.

Huolta aiheuttaa tekniikan nopea kehittyminen. Vaikka Hiltuset ovatkin koko aikuisikänsä tottuneet käyttämään digitaalisia ratkaisuja niin työssä kuin vapaallakin, huomaavat he, että iän karttuessa olisi käytön oltava yhä yksinkertaisempaa. Mikäli uuden palvelun käyttöönotto vaatii ponnisteluja, sitä ei tahdo jaksaa tehdä. He ovatkin ehdottaneet, että palkkaisivat asuinyhteisölleen osa-aikaisen alustanvalintakonsultin.

2.1.4 Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma

Elinkeinoelämän uudistuminen ja vahva TKI-toiminta, yritystoiminnan kasvu, työvoiman kasvava kysyntä ja asukasluvun myönteinen kehitys ovat merkkejä siitä, että tämä skenaario lähtee kehittymään. Kokonaisuutena on tunnistettavissa myönteinen ilmapiiri; ihmiset ovat tyytyväisiä ja Satakunnalla on menestyvän maakunnan maine. Talouden ollessa kunnossa BKT kasvaa ja uudistuminen eri sektoreilla on vireää. Uusiin avauksiin tartutaan rohkeasti ja innokkaasti. Koulutustaso maakunnassa nousee - on sekä kysyntää että tarjontaa kaiken tasoiselle koulutukselle. Vastuulliset ratkaisut ja uudet innovaatiot lisäävät elinkeinovalikoimaa ja tuovat taloudellista menestystä.

Maakunnan identiteetin vahvistamiseen kiinnitetään huomiota. Tarjolla on hyvän arjen elementtejä: monipaikkainen työ on mahdollista, asumisen erilaisia muotoja on tarjolla, hyvää hoitoa ja hoivaa on tarjolla, ympäristö on puhdas ja turvallinen. Maakunta tunnetaan vetovoimaisesta meriympäristöstä, monimuotoisesta luonnosta ja rikkaasta kulttuuriympäristöstä. Vastuullinen maakunta huolehtii luonnonarvoista, asukkaiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden hyvinvoinnista ja osallisuudesta, elinkeinoelämän ja julkisen sektorin vastuullisista toimintatavoista sekä huomioi hyvän elämän tulevaisuuden mahdollisuudet.

TARVITTAVAT TOIMENPITEET/ MITEN VARAUDUTAAN?
• Vahvistetaan itsetuntoa ja maakuntaylpeyttä • Edistetään alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten verkostojen vahvistumista • Huolehditaan maakunnan strategisten tavoitteiden edunvalvonnasta varaamalla riittävät resurssit yhteisten asioiden hoitamiseen ja tehdään yhteistyötä eri toimijoiden kesken. • Kehitetään ja vahvistetaan maakunnan älykkään erikoistumisen mukaisia osaamis- ja innovaatioekosysteemejä • Tunnistetaan elinkeinoelämän tarpeet tulevaisuuden toimintaympäristöille ja kehitetään toimintaympäristöjä etupainotteisesti • Panostetaan kestävästä kehitystä edistävään teknologiaan • Vahvistetaan kansainvälisyyttä • Suhtaudutaan kannustavasti työperäiseen maahanmuuttoon • Huolehditaan monipuolisista koulutusmahdollisuuksista

- Huolehditaan työntekijöiden osaamisen säilymisestä sekä edistetään jatkuvaa oppimista eri muodoissaan
- Parannetaan tuottavuutta esim. soveltamalla digitaalisuutta uusiin teemoihin
- Panostetaan viihtyisyyteen huolehtimalla luonnon- ja kulttuuriympäristöjen sekä vesistöjen tilasta sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta.
- Toimitaan vastuullisesti, mikä merkitsee myös muun muassa osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksien huomioimista erilaisissa valmisteluissa, luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä sosiaalista kestävyttä
- Parannetaan vuorovaikutusta ja osallistumisen mahdollisuuksia
- Tavoitellaan yhteistä näkemystä maakunnan elinvoiman ja kasvun kannalta tärkeitä linjauksista mm. osallisuutta vahvistamalla

2.2 Navigointia syvissä vesissä

2.2.1 Tiivistelmä

Satakunnan maakunta on väestöltään pienentynyt merkittävästi vuoteen 2050 mennessä. Väestön supistumisesta ja aluetalouden (ml. kuntatalous, elinkeinot) ongelmista on muodostunut itseään ruokkiva kierre. Alueella toimivista yrityksistä vain osa on pysynyt mukana kiristyvillä maailmanmarkkinoilla. Maaseutu vaihtaa autioituneen lopullisesti, ja väestö on tiivistynyt muutamiin isoihin keskuksiin. Isot rakenteelliset muutokset ovat pakottaneet etsimään uusia toimintatapoja ja ratkaisuja, mutta sopeutuminen on ollut vaikeaa. Kilpailu vähenevistä resursseista on johtanut poteroitumiseen, ja omista eduista pidetään tiukasti kiinni. Ääriajattelu on vakiinnuttanut paikkansa niin puoluepolitiikassa kuin keskenään kilpailevissa kansanliikkeissäkin. "Se, joka huutaa kovimmin, on oikeassa" ohjaa yhteiskunnallista toimintaa.

2.2.2 Miten skenaario etenee?

2020-LUKU	2030-LUKU	2040-LUKU
Nuorten poismuutto kiihtyy Ilmastomuutos lisää ahdistumista Kasvuhakuinen yrittäjäyys pakenee maakunnasta; konkurssi-aalto Koronakriisin aiheuttama taantuma aiheuttaa yrityksille vaikeuksia: toiminnan supistamista ja lopettamisia sekä työvoiman irtisanomisia, Maatalous keskittyy entisestään muutamille isoille tiloille Kuntien välinen kilpailu lisääntyy Disinformaatio; vääristetty tieto lisääntyy Koronakriisi aiheutti useamman vuoden kestäneen rajojen	Kuntien määrä vähenee voimakkaasti ja yhdyskuntarakenne keskittyy Ilmastopakolaisten määrä kasvaa Juurettomuus lisääntyy Kilpailu pienevistä resursseista johtaa poteroitumiseen Vain osa yrityksistä pysyy mukana robotisaatio- ja automaatiokehityksessä ja teollisuustoiminta hiipuu Eurooppa häviää telakkakilpailun Aasialle	Suuryritysten valta voimistuu Suuri teknologiariippuvuus ja sen mukana tuoma haavoittuvuus Eriarvoistuminen kärjistyy Älykkään sopeutumisen keinot käytössä

sulkeutumisen. Tämä esti työvoiman vapaan liikkumisen ja hidasti maailmantalouden kasvua.		
---	--	--

PIENENEMISEN HAASTEET

Satakunta on väestöltään pieni ja vanhuspainotteinen maakunta. Ikärakenne on vinoutunut erityisesti siksi, että nuoret sukupolvet muuttavat ahkerasti ja liikkuvat paitsi erilaisten korkeakoulutusmahdollisuuksien myös elämysten perässä pois Satakunnasta. Etä- ja virtuaaliopiskelu mahdollistaa korkeakoulutuksen Satakunnassakin, mutta nuoret hakeutuvat edelleen mieluummin toistensa seuraan reaalityöelämässään. Maakunnan yhdyskuntarakenne on hyvin keskittynyt ja tiivistynyt. Asutus on keskittynyt isoihin taajama-alueisiin. Autioituneelta maaseudulta löytyy lähinnä vapaa-ajan asutusta sekä muutamia maataloustoimintaan keskittyneiden toimijoiden asutusta.

Maakunnassa on merkittäviä ongelmia elinkeinorakenteessa, kuntataloudessa, infrastruktuurissa, koulutuspaikoissa, väestörakenteessa, yhteistyössä sekä ympäristön tilassa. Pienissä kunnissa palveluita ei kyetä järjestämään. Isot rakenteelliset muutokset ovat pakottaneet etsimään uusia toimintatapoja ja ratkaisuja. Esimerkki onnistuneesta uudistumisesta on hoiva- ja sotealalla nähtävä älykäs yhteistyö, jossa palveluja tuotetaan yli hallintorajojen ja palveluiden digitalisaatio on ollut merkittävää. Laajassa mittakaavassa eri toimijoiden yhteistyö on kuitenkin haastavaa. Kilpailu pienenevistä resursseista on johtanut poteroitumiseen ja oman edun tavoitteluun muiden kustannuksella. Tämä näkyy muun muassa siinä, että erilaiset ääriajattelun ulottuvuudet ovat vakiinnuttaneet asemansa niin puoluepolitiikassa kuin kansanliikkeissäkin. Ilmastonmuutos, siitä syntyvä ahdistus sekä voimistunut terrorismin ja kyberhyökkäysten uhka lisäävät polarisoitumista.

Korostunut kilpailuasetelma valtioiden sekä eri ideologioiden välillä on osoittautunut myös Euroopan unionin tuloksellista toimintaa estäväksi tekijäksi. EU:n sisäinen eripuraisuus on vähentynyt myös Euroopan merkitystä kauppakumppanina.

YHTEISÖLLISYYS HAKEE MUOTOAAN

Yhteisöllisyys on muuttanut muotoaan. Perhepiirit ovat kaventuneet, kun perhekoot ja sukulaissiteet ovat supistuneet. Myös yksinasuvien määrä on lisääntynyt. Lähikontaktien vähäinen määrä ja sitä seuraava eristäytyminen näyttäytyy osalla väestöstä lisääntyvinä sosiaalisina ongelmoina. Väestön eriarvoistumiskehitys on ollut vahvaa, ja eriarvoisuus on lisääntynyt. Lisääntynyt epätasa-arvoisuus on lisännyt myös turvattomuutta. Osa ihmisistä putoaa yhteiskunnan ja kehityksen ulkopuolelle. Kehityskulkua vahvistaa teknologia ja digikyvyttömyys, sillä teknologian hyödyntäminen ja digitaaliset taidot ovat keskeisiä edellytyksiä yhteiskunnassa toimimiseksi. Teknologiariippuvuus on suurta, mutta palvelut kehittyvät ja ratkaisut vanhennevat nopeasti. Tekoäly on pitkälti sulautunut ja sisäänrakennettuna lähes kaikissa teknologisissa ratkaisuissa. Ihmisten kyky päivittää teknologisia laitteitaan ja ohjelmistojaan on kuitenkin hyvin vaihtelevaa, mikä lisää eriarvoistumista. Toisaalta vastavoimana hyvinvointivaltion huoltohaasteille ja yhteisöllisyyden murenemiselle hyväntekeväisyyteen perustuva sosiaalityö on lisääntynyt. Palvelujen ja hyväntekeväisyistyön piiriin hakeutuminen on kuitenkin polarisoitunutta.

Ihmisten sitoutumattomuus paikkoihin lisää paikkaperusteisen yhteisöllisyyden murentumista sekä juurettomuutta. Myös ihmisten alueidentiteetit ovat murentuneet. Yleisesti ottaen ihmiset eivät ole kiinnostuneita eivätkä hoida asumisympäristönsä asioita. Suurin osa ihmisistä muuttaa monta kertaa elämässään. Hyväosaisimmat muuttavat myös kansainvälisesti.

RAKENTEELLISTEN UUDISTUSTEN TARVE JA ÄLYKÄS SOPEUTUMINEN

Satakunnan kehittymistä on hidastanut kyvyttömyys tehdä tarvittavia uudistuksia sekä tunnistaa omia vahvuuksia. Maakunnan toimijoiden yhteisten tahtotilan puute on johtanut siihen, että maakunnan etuja ei ole kyetty edistämään kansallisella tasolla, vaan energia on valunut maakunnan sisäisten ristiriitojen ja vastakkainasettelujen vatvomiseen. Kuntien välinen kilpailu, kyvyttömyys tehdä kompromisseja ja yhteisiä päätöksiä on johtanut kuntien pakkoliitoksiin, ja kuntien määrä on vähentynyt radikaalisti.

Valta on hyvin keskittynyttä, koska sopeutuminen vaatii nopeita ratkaisuja ja osallistava päätöksenteko on liian hidasta. Virallisen, hallinnollisen vallan rinnalla vaikuttaa paljon epävirallisia toimijoita, joilla on merkittävää valtaa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Suuryritykset (erityisesti alustatalous) ovat merkittäviä epävirallisia vallankäyttäjiä, ja erilaiset ideologiset ääriliikkeet ovat vahvoja vaikuttajia muun muassa hallitsemalla pelon ilmapiiriä.

Työvoimapulaa maakunnassa on pyritty ratkomaan muun muassa edistämällä älykystä, työperäistä maahanmuuttoa. Maahanmuuttajien valikointi on kuitenkin osoittautunut vaikeaksi muun muassa ilmastopakolaisten määrän räjähtämisen takia. Työperäisen maahanmuuton kautta Satakuntaan saapuneita ei ole onnistuttu kotouttamaan aktiiviseksi osaksi perinteistä yhteiskuntaa. Muualta tulleille onkin muodostunut omia vahvoja, sosiaalisia yhteisöjään. Ristiriidat ja vastakkainasettelu maahanmuuttajien, ilmastopakolaisten ja kanta-asukkaiden välillä on arkipäivää. Kulttuurien sekoittuminen on aiempina vuosikymmeninä häivyttänyt ihmisten kulttuurisia siteitä ja identiteettiä. Nyt sekä kantaväestön että muualta muuttaneiden voimakkaat identiteetti-ristiretket ovat korostaneet ”me vastaan muut” -asetelmia.

Maakunnan sisäiset eripurat näkyvät myös yritteliäisyyden laskuna. Kasvuhakuinen yrittäjäyys on paennut maakunnasta, jossa on heikosti tarjolla kiinnostavia mahdollisuuksia kehittää yritystoimintaa. Myös joitakin suuria tehtaita on jouduttu sulkemaan, koska ne eivät ole täyttäneet kiristyneitä hiilineutraalisuustavoitteita. Maakunnassa ei ole tehty merkittäviä investointeja bio- ja kiertotalouteen, vaan maakunnan toimijat ovat jääneet kiertotalouskehityksessä perässätulijan asemaan. Supistunut väestöpohja ja teollisuuden näivettyminen ovat osaltaan heikentäneet kannattavan kiertotaloustoiminnan mahdollisuuksia maakunnassa.

Geopoliittiset jännitteet ovat vähentäneet maailmankauppaa ja Satakunnan vientiä. Toisaalta itäisen lähialueen, kotimaan ja Venäjän kaupan merkitys on kasvanut Krimin kriisin jälkeisenä aikana. Erityisesti Venäjälle suuntautuva kauppa on kuitenkin siirtänyt talouden kotimaista painopistettä itärajan suuntaan. Maakunnan heikentynyt sisäinen saavutettavuus sekä globaalin kaupankäynnin muutokset ovat supistaneet Satakunnan satamien merkitystä. Euroopan meriteollisuus on heikentynyt telakkakilpailussa Aasian kanssa. Myös Satakunnan meriteollisuus on vähäistä alihankintaa lukuun ottamatta.

TEKNOLOGINEN KEHITYS UHKAA KARATA

Teknologinen kehitys on edennyt vauhdikkaasti, mutta uuden teknologian käyttöönotto laajamittaisesti on ollut hidasta sekä epätasaista. Eurooppa on jäänyt myös robotisaatio- ja automatisaatiokehityksessä pahasti Aasian, erityisesti Kiinan ja Intian, jalkoihin. Teollisuuslaitosten automatisointi ja robotisaatio ovat vaatineet merkittäviä investointeja, joihin vain osa Satakunnan alueella toimineista teollisuusyrityksistä on pystynyt. Satakunnan alueen investointikykyiset yritykset ovat pystyneet vastaamaan haasteisiin tyydyttävästi, kiitos maakunnassa aiempina vuosikymmeninä kehittyneen osaamisen myötä.

3D- ja 4D- printtauksen myötä erityisesti teollisuuden kulutusosien ja kulutustavaroiden tuotannon sijainnin merkitys on vähentynyt. Näin tuotantoa on keskittynyt paljon sinne, missä on kulutustakin, ja toisaalta erityisesti varakkaat kuluttajat printtaavat itse haluamiaan tuotteita. Kauppaa käydäänkin erityisesti digitaalisista tulostuskoodeista, joita välitetään erityisesti erilaisilla avoimilla ja suljetuilla kauppa-alustoilla. Alustojen toiminnan läpinäkyvyys on muodostunut isoksi uhkaksi ja alustoille kertynyttä tietoa käytetään

myös vastuuttomasti hyväksi. Digitaalisiin järjestelmiin ja palveluihin kertyneen tiedon omistajuus on hyvin keskittynyttä ja korostaa yksittäisten toimijoiden valtaa.

Itämeren kasvanut ravinnekuormitus on yhä pahempi ongelma, joka on rasittanut etenkin maakunnan maataloustoimintaa kiristyvien säännösten takia. Maaperän köyhtyminen viljelysmailla on lisännyt tarvetta erilaisten lannoitteiden käytölle, mutta toisaalta ravinnekuormituksen hillitseminen edellyttää uusimpien teknologisten ratkaisujen ja lannoitteiden käyttöä. Osa maataloista ei ole pystynyt investoimaan tarvittaviin ratkaisuihin. Tilakoot ovat kasvaneet ja maataloustoiminta on keskittynyt muutamalle isolle toimijalle.

Huoltovarmuusajattelu on pitänyt perinteisen kotimaisen energiatuotannon pinnalla, ja Satakunnalla onkin edelleen merkittävä rooli energiantuottajana niin ydinvoimaloissa kuin tuulivoimapuistoissa. Energiantuotannon painopiste on ollut uusiutuvassa tai vähähiilisessä energiassa. Ydinvoimaloiden ikääntymisen hallinta yhdistettynä lisääntyneisiin terrorismi- ja kyberuhkiin aiheuttaa kuitenkin mittavia varautumistarpeita maakunnassa.

2.2.3 Elämää sinnittelevässä Satakunnassa

MIETTISET: TOIVO (30), SELMA (26) JA PEKKA (1)

Perhe on muuttanut Satakuntaan Turusta, jossa Toivo opiskeli kauppatieteitä yliopistossa. Koska maakunnassa oli pulaa osaavasta työvoimasta, he päättivät tarttua tilaisuuteen. Toivo pohtii myös mahdollisuutta yrittäjyyteen, koska työn jatkuminen akkuteollisuudessa tuntuu epävarmalta. Koska hän tekee osittain etätöitä kotona käsin, itsenäinen työ tuntuu sopivalta. Selma työskenteli ravintola-alalla, ja hän toivoo voivansa täydentää osaamistaan korkeakoulututkinnoksi, mutta opintomahdollisuuksien puute sekä pienlapsiarki tuovat haasteita opiskeluun. Vaikka digitaalisuus ja verkko-oppiminen ovat hyvin hallussa, Selma joutuu matkustamaan kerran kuukaudessa opintoihin myös Turkuun. Aika-ajoin keskusteluun nousee se mahdollisuus, että he muuttavatkin takaisin Turkuun. Vaihtoehtoa puoltaa se, että heillä ei ole omistusasuntoa. Tuttavat ja ystävät jäivät Turkuun, ja yhteydenpito ystäviin tapahtuu nyt pääasiassa virtuaalisesti. Yhteisöllisyys rakentuukin ennen kaikkea digitaalisten alustojen varaan. Vapaa-ajan harrastuksista retkeily ja erityisesti saaristomatkailu olisi mahdollista sielläkin ja jopa laajemmin.

Miettisiä haittaavat myös riidat ilmastopakolaisten ja kanta-asukkaiden välillä, ja he kokevat itsekkin olevansa juurettomia. Perhe arvostaa puhdasta ympäristöä ja resurssiviisaita kulutusvalintoja, ja välinpitämättömyys yhteisen asumisympäristön asioista tuntuu pahalta. Huolta aiheuttaa myös se, että kaikki tieto syntymästä saakka on kertynyt erilaisille alustoille, Pekka on syntyessään jo saanut sirun, jonka kautta häntä voidaan seurata, ja data-alustoilla on ollut enenevissä määrin tietosuojan liittyviä ongelmia. Kyberuhat ovat arkipäivää.

HILTUSET: MARKUS (61) JA EMMI (59)

Hiltusten pariskunnan elämä on taloudellisesti niukkaa. Markus on irtisanottu teollisuudesta, koska globaalit muutokset ovat vähentäneet Satakunnassa toimivan teollisuuden määrää. Hän on eläkeputkessa. Emmi on hoitoalalla ja odottaa jo eläkkeelle pääsyä, vaikka siihen onkin vielä yli 10 vuotta aikaa. Fyysisesti robotiikka on helpottanut arkirutiineja, mutta henkisesti työ tuntuu raskaalta.

Huoli painaa myös vanhuudesta - kuinka palveluita on saatavilla ja kuinka sitä varten talletetut varat riittävät. Onneksi Emmillä on hyvä hoitoalan koulutus, ja hän pystyy tekemään monia mittauksia ja tulostamaan lääkkeitä kotona, jos vain saadaan hankittua tarvittava laitteisto. Tämänkin vuoksi he ovat harkitsevia ja nuukiakin kulutuksessaan ja kierrätys on tuttua.

Hiltuset asuvat omakotitalossa, jossa on automatiikkaa, joskin se on jo vanhentunutta. He liikkuvat paljon pyörillä ja yleisillä kulkuneuvoilla. Hiltuset omistavat myös kaasuauton, joka onkin välttämätön mökkireissuille. Hiltusilla on mökki järven rannalla, ja mökkielämä vie varsinkin kesällä aikaa. Kun sivuteiden ylläpito lopetettiin, mökkitien ylläpitovelvollisuus laajeni. Mökkireitin varrelta maaseutu on tyhjentynyt, ja rappeutuneet

rakennukset houkuttelevat rikollisuutta, mikä huolestuttaa Hiltusia. Myös lisääntyneet tulvat aiheuttavat harmia, ja jos vain olisi varaa, Hiltuset rakentaisivat tulvavallin mökin suojaksi.

Hiltuset arvostavat perinteitä. He ovat huolissaan perhekeskeisyyden katoamisesta ja ovatkin yhteydessä lapsiin erityisesti virtuaalisesti päivittäin. Heillä on kummilapsi Afrikassa. Ystävien kanssa vietetään aikaa verkkopeleissä. Markus on vankka Ässä-fani ja käy kotiotteluissa. Emmi käy tanssimassa tyttöporukalla. Tapahtumien esiintyjät eivät aina ole paikan päällä, vaan tässä hyödynnetään hologrammitekniikkaa. Satakunnan kansa on edelleen tärkeä media, jota seurataan paikallisuutisten vuoksi. Jonkin verran he seuraavat myös muita digitaalisia kanavia.

2.2.4 Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma

Skenaarion mukaisen kehityksen vahvistumisen merkkejä ovat muun muassa yhteiskunnan polarisoituminen, tappiollisen väestönkehityksen jatkuminen maakunnassa sekä aluetalouden tunnuslukujen, kuten bruttokansantuotteen heikkeneminen, verotulojen vähentyminen, kuntatalouden lasku ja muu tilastoista havaittava laskeva kehitys. Maakunnan oppilaitosten hakijamäärien tippuminen sekä elinkeinoelämän suhdannevaihtelusta johtuva tuotannon muutosten aiheuttama työmatkaliikenteen sekä kuljetusten vähentyminen alueella viestivät niin ikään skenaarion mukaisesti kehityksestä.

TARVITTAVAT TOIMENPITEET/ MITEN VARAUDUTAAN?

- Ennakoidaan ja tunnistetaan tulevaisuuden trendejä muun muassa elinkeinoelämän toimintaympäristöön liittyen ja varaudutaan niihin
- Vahvistetaan maakunnan muutosjoustavuutta huolehtimalla yrittäjyyden ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksistä
- Varaudutaan uhkiin entistä paremmin esim. valmiussuunnitelmilla. Kehitetään ja levitetään malleja ja työkaluja, joilla voidaan tukea organisaatioiden resilienssiä. Hyödynnetään uuden teknologian tarjoamat mahdollisuudet.
- Panostetaan yliaalueelliseen innovaatioyhteistyöhön toimiala- ja sektorirajat ylittäen. Haetaan toimintojen synergiaetuja muun muassa teollisuudessa, logistiikassa ja kaupallisissa palveluissa. Suhtaudutaan avoimesti uusiin ideoihin (vältetään pysähtyneisyyttä)
- Vahvistetaan kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista ja innovaatioyhteistyötä
- Luodaan ennakoivat yhteydet koulutusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän välille siten, että opiskelijat kytkeytyvät aloille, joilla on työvoimatarvetta
- Edistetään jatkuvaa oppimista tukevia koulutusmahdollisuuksia ja -menetelmiä.
- Varaudutaan ikärakenteen ja palvelutarpeen muutokseen (väestön kutistumiseen, vanhusväestön kasvuun ja nuorison vähenemiseen) osana kehittämistoimintaa. Kuntatalouksien sopeuttaminen. Vahvistetaan palveluketjuja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
- Tehdään edullinen asuminen mahdolliseksi ja varmistetaan toimivat yhteydet kasvukeskukseen, tuodaan esille maakunnan tarjoamia hyvän elämän ympäristöjä ja monipaikkaisuuden mahdollisuuksia
- Huolehditaan ihmisten hyvinvoinnista ja luodaan hyvinvointia edistäviä ratkaisuja, lähiluonto/virkistysalueet, lähipalvelut, kevyen liikenteen verkostot
- Huolehditaan maakunnan arvokkaista luontokohteista ja kulttuuriympäristöistä

2.3 Hyvinvointi kaikkien hyppysissä

2.3.1 Tiivistelmä

Hyvinvointi ja sitä edistävät toimintamallit ovat nousseet ihmisten arkipäivän valintoja määrittäviksi tekijöiksi. Hyvinvoinnin merkitys on koko yhteiskuntaa läpileikkaavaa teema, joka näkyy niin vastuullisuuteen ja kestäväan toimintaan pyrkivässä yritysmaailmassa, teknologian kehityksessä ja ihmisten vapaa-ajan valinnoissa. Kulttuuria ja itseilmaisua arvostetaan hyvinvoinnin lähteenä. Omasta fyysisestä ja henkisestä hyvinvoinnista pidetään huolta, ja siihen myös kannustetaan yhteiskunnan taholta. Myös yhteisöllisyyden merkitys yhteiskunnallisen hyvinvoinnin tukijalkana on tunnistettu.

2.3.2 Miten skenaario etenee?

2020-LUKU	2030-LUKU	2040-LUKU
Yhteiskunnalliset haasteet, mm. korona kriisistä selviämisen, pakottavat tiiviimpään yhteistyöhön ja yhteisen tahotilan löytymiseen Pelko eläkejärjestelmän romahtamisesta Maaseutu alkaa kiinnostaa asuinpaikkana Väestön ikääntymisen myötä hyvinvointiteknologian tarve korostuu ja hankkeita suunnataan siihen. Julkinen sektori purkaa henkilöstövajetta teknologian avulla. Panostus luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen Kuluttamisen painopiste siirtyy elämys- ja kulttuuripalveluihin	Vapaaehtoistoiminta alkaa nousta uudelleen Paikkariippumaton työnteke on arkipäivää Hyvinvointiteknologia mahdollistaa ihmisläheisemmän hoito-työn. Voidaan keskittyä hoi-vaan, terveydenseurantateknologian avulla. Kiinnostus oman hyvinvoinnin seurantaan kasvaa. Henkisen hyvinvoinnin merkitys kasvaa. Seurantaan ja edistämiseen kehitetään teknologiaa. Ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulutus alkavat erikoistua hyvinvointiteknologiaan. Epävakaistuneet sääolosuhteet, tulvavahingot, lajisto-muutokset	Raideliikenne kehittynyt, mm. rantarata. Etätöiden tekeminen on merkittävää eri teknologioiden avulla. Projektimainen työnteke arkipäivää Teollisuudessa painopiste siirtyy osaamisen vientiin Hyvinvointiteknologian painopiste siirtyy vanhusten hoidosta kaikenikäisten arkihyvinvointiin. Sosiaalisten robottien voimakas esiinmarssi Omavaraistalous ja vaihdantalous vahvoja trendejä

HYVINVOINTI MÄÄRITTÄÄ VALINTOJA

Kulttuuri, elämyksellisyys ja hyvinvointi ovat nousseet merkittävään rooliin ihmisten arkipäivässä. Siirtymisen kuusituntiseen työpäivään sekä monien työtehtävien automatisaatio ovat lisänneet ihmisten vapaa-aikaa, samalla kun työajan ja -paikan merkitys on vähentynyt. Vapaa-ajan, oman henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin sekä yhteisöllisyyden arvostus on kasvanut. Kulttuuria ja elämyksellisyyttä hyödynnetään

laajasti eri aloilla; palvelut, teollisuus, matkailu, terveys- ja sosiaaliala. Erilaiset alakulttuurit kukoistavat, leviävät nopeasti internetin välityksellä ja ovat ihmisille merkittävä tapa osoittaa omaa yksilöllisyyttä ja alkuperää.

Tasapainoilu kestävämmän elämän ja elintason säilyttämisen välillä on arkipäivää. Kasvanut ymmärrys yksilöiden valintojen vastuusta on ajanut kuluttajat vaatimaan palveluidentuottajilta ja kulutustuotteilta kestävyyttä. Vaatimus kestävydestä läpi leikkaa kaikki kulutuslajit aina energiantuotannosta, liikkumisesta, vaatteisiin ja energiantuotantoon ja sitä myöten teollisuuteen. Vastuullisuus ja kestävät ratkaisut ovat elinkeinoelämässä kasvavassa roolissa. Vastuullisuus ja kestävyys ulottuvat myös kulttuuritarjontaan. Kulttuurisen omimisen ja hyväksikäytön ongelmaa pyritään ratkaisemaan muun muassa erilaisin lisenssiratkaisuihin, joiden sääntelyssä Euroopassa EU:lla on keskeinen rooli. Vastuulliset ratkaisut luovat myös hyvinvointia erilaisille yhteisöille.

Yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja julkisten palveluiden järjestämisessä yhteistyö on uusi normaali. Yhteiskunnalliset haasteet (väestön vanheneminen ja ilmastonmuutos) ovat vaatineet tiivistynyttä yhteistyötä ja kykyä yhteisen tahtotilan rakentamiseen. Maakunta on keskeinen julkista päätös- ja toimintavaltaa käyttävä hallinnollinen yksikkö.

Kuluttamisessa painottuvat erilaiset elämys- ja kulttuuripalvelut. Päivittäiset ostotarpeet sekä kulutushyödykkeet hankitaan pääosin verkossa. Jakeluverkosto huolehtii myös kaupoissa tehtyjen ostosten kotiintuomisesta. Asioiden tekemisen ja asioinnin paikkasidonnaisuus on vähentynyt etätyöskentelyn ja etäasioinnin järjestelmien kehittyessä. Kansallinen tulonjakojärjestelmä on saatu muutettua monipaikkaisuutta ymmärtäväksi ja edistäväksi mm. monipaikkaisen asumisen huomioivan verotusjärjestelmän myötä.

Ihmisten sosiaaliset suhteet ovat rakentuneet ydinperheen ja suvun lisäksi työ- ja harrastuspiirien kautta muodostuneisiin suhteisiin, jotka muodostavat laajennetun perheyksikön. Arkipäiväisiin kanssakäymisiin ja kohtaamisiin perustuvat suhteet ovat merkittävä yhteisöllisyyden perusta, mutta yhteisöllisyys ei ole paikkariippuvaista. Esimerkiksi työyhteisöt ovat pitkälti virtuaalisia ja ovat monissa yrityksissä kansainvälisiä.

KANSALAISVAIKUTTAMISTA JA YHTEISÖLLISYYTTÄ

Kansalaisvaikuttaminen ja -osallistuminen on aktiivista lisääntyneen vapaa-ajan myötä, mutta toisaalta myös hyvin polarisoitunutta, koska ”kaikkia ei kiinnosta”. Kansalaisareena kerää tavallisia kansalaisia osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Neljännen sektorin toiminta on merkittävää, ja ihmiset ovat aktiivisia järjestämään itse erilaisia tempauksia ilman välikätenä toimivaa yhdistystä tai järjestöä.

2020-luvulla leimahtanut pelko eläkejärjestelmän romahtamisesta on ajanut työikäiset ihmiset turvaamaan itse oman toimeentulonsa eläkeiässä. Eläkesäästöin varautuneet toimeliaat ja hyvinvoivat vanhuksset ovat innostuneita kuluttamaan palveluita sekä kulttuuria ja kiinnittävät huomiota hyvinvointiinsa. Monet näistä eläkeiän hyvässä voinnissa saavuttaneista ovat kiinnostuneet myös maaseutumaisten kyläkeskusten tarjoamista mahdollisuuksista luonnonläheiseen asumiseen. Vastakohta näille vireille eläkeläisille ovat vanhuksset, joilla on merkittäviä terveyshaasteita ja hoitotarpeita. Vanhustenhoitoon on syntynyt erilaisia yhteisölähtöisiä hoitojärjestelyitä, kuten erilaiset elinkaarimallin kommuunit ja kolhoosit, virtuaaliyksiköt ja robottikodit sekä naapurien muodostamat päivähoitoringit. Yhteiskunta tukee joustavasti erilaisia hoitoratkaisuja, mikä mahdollistaa yksilöllisen ratkaisun löytämisen.

JATKUVAA MUUTTOLIIKETTÄ JA LÄHIMATKAILUA

Muuttoliike sisään ja ulos Satakunnasta on jatkuva ja normaali olotila sekä niin sanottu nollasumma-tilanne. Ihmiset liikkuvat työn sekä opintojen perässä ja haluavat kokeilla erilaisia asumisympäristöjä. Maakunnasta pois muuttaneet nuoret ovat halukkaita muuttamaan ”takaisin kotiin” opintojen jälkeen. Erilaiset kulttuuriresidenssit houkuttelevat Satakuntaan asukkaita, jotka ovat kiinnostuneita kokeilemaan ja

näkemään uusia ympäristöjä, mutta nämä vaeltajat jatkavat jonkin aikaa maakunnassa asuttuaan matkansa jälleen uusiin kohteisiin.

Kansainvälisen muuton ajureita ovat edelleen työn ja opintojen perässä muuttaminen ja toisaalta halu löytää oma paikkansa maailmassa. Satakuntaan muutetaan ja sieltä muutetaan pois. Lisääntyneet paikkariippumattoman työnteon ratkaisut houkuttelevat erityisesti perheettömiä nuoria viettämään vuosia ulkomailla. Erityisen suosittuna pidetään Eurooppaa, jonne voi matkustaa junalla. Ilmastopakolaisuus näkyy myös vahvasti maahanmuuttajissa ja heidän erilaisissa taustoissaan. Satakuntalaisten yhteisöjen arki onkin tasapainottelua oman kulttuurin säilyttämisen sekä uusiin kulttuureihin tutustumisen välillä. Kulttuurien erot aiheuttavat välillä voimakkaitakin konflikteja.

Ilmastonmuutoksen seuraukset ja siihen vastaaminen ovat vaikuttaneet merkittävästi kansainväliseen matkailuun ja kaupankäyntiin. Kansainvälinen matkailu on vähentynyt lentoliikennerajoitusten myötä, ja myös erilaiset tautiepidemioiden aiheuttamat riskit ovat vähentäneet kaukomatkailuintoa. Lähimatkailun suosio onkin kasvanut. Ulkomaanmatkat tehdään yhä enenevässä määrin maata pitkin raideyhteyksillä. Raideliikenne on kehittynyt ja kansainvälistynyt. Lisätyn todellisuuden virtuaalimatkat ovat keskeinen tapa tutustua vieraisiin kulttuureihin, mutta myös maahanmuuttajat levittävät tietoa omasta kulttuuristaan. Toisaalta pohjoinen Eurooppa näyttäyty houkuttelevana matka- ja muuttokohteena Etelä- ja Keski-Euroopan tukahduttavien ja kuivien kesäkausien vastakohtana. Esimerkiksi Yyterin hiekkarannat ovat suosittu kesäkohde, mikä on aiheuttanut suojelupaineita hiekkarantojen arvokkaan luonnonekosysteemin säästämiseksi.

KOULUTUS TUKEE HYVINVOINTIA

Hyvinvointiteknologia on noussut teknologisen kehityksen kärkiteemaksi. Kasvavan vanhusväestön tarpeisiin haetaan ratkaisuja teknologiasta. Ikääntyvä väestö on myös entistä kiinnostuneempaa seuraamaan itse omaa terveyttään ja hyvinvointiaan erilaisilla mittauslaitteilla. Hyvinvointiteknologia ja siihen liittyvät palvelut ovat korostuneet Satakunnan tärkeänä osaamisalana. Satakunta on hyvinvointiteknologian osaaja, ja hyvinvointiteknologian vienti on merkittävä osa menestystä. Maakunnan toisen asteen koulutus ja ammattikorkeakoulutus pärjäävät, koska erikoistuvat rohkeasti alan kehittämiseen ja kouluttamiseen. Onnistuneet, joustavan oppimisen ratkaisut ovat mahdollistaneet osaamisen ja työvoimatarpeiden sujuvan kohtaamisen. Erilaiset lähi-, etä-, täsmä- ja verkkokoulutukset mahdollistavat maakunnan toisen asteen ja ammattikorkeakoulutuksen kilpailukyyn.

Kulttuuri ja hyvinvointi ovat luonteva osa koulu-, yritys- ja työelämää. Yritysten ja eri kulttuurialojen yhteistyö luo uutta innovatiivista toimintaa, tuotteita ja ratkaisuja. Satakunta on edelläkävijänä uusissa yhteistyömuodoissa. Myös yhdistysten, seurojen ja julkisen puolen yhteistyö on tiivistä, ja kulttuuritarjonta on monipuolista ympäri maakuntaa. Satakuntalaisen kulttuuriympäristön ominaispiirteet ovat vahvasti suojeltuja mutta myös hyödynnettyjä muun muassa kulttuurimatkailussa. Kulttuuriympäristöt ovat hyvin säilyneitä ja edelleen kehittyviä. Vahvistunut paikallisrakkaus näkyy myös yhteisöjen halukkuutena panostaa omaan asuinympäristöönsä ja kulttuuriperimään. Erilaisia maaseutu- ja kaupunkikyläkeskuksia on valjastettu luovaan työ- ja harrastuskäyttöön.

PALVELUITA, OSAAMISEN VIENTIÄ JA YRITTÄJYYTTÄ

Freelance-yrittäjyys ja ns. kevytyrittäjyys ovat yleinen työllistymisen muoto. Byrokratiaa on helpotettu ja yrittäjien taloudellista turvaa on parannettu muun muassa työttömyysturvaratkaisuilla. Työsuorituksia välitetään osuuskuntien kautta. Työtä tehdään projektimaisesti erilaisissa verkostoissa, joissa myös kilpailaan ankarasti yksittäisistä projekteista.

Monet Satakunnan yrityksistä ovat kärsineet maailmantalouden kehityksestä. Exit-kierre EU:sta seuranaisvaikutuksineen heikensi menneinä vuosikymmeninä suomalaisten yritysten vientiä enemmän kuin

uskottiin. Kotimaan ja Skandinavian markkinat ovat satakuntalaisille pienille ja keskisuurille yrityksille merkittävät kauppakohteet. Viime vuosina aiempaa avautuneemmat Venäjän markkinat ovat piristäneet kaupankäyntiä. Isoille monikansallisille yrityksille Satakunta näyttäytyy kilpailukykyisenä ja elinvoimaisena sijoittumisalueena erityisesti automatiikan, robotiikan sekä sinisen teollisuuden aloilla. Historiallinen meriteollisuuden kilpailuetu on pitänyt pintansa.

Perinteisessä teollisuudessa on siirrytty isolta osin osaamisen vientiin. Suuri osa viennistä on tuotteen sisältämää osaamista ja ylläpitoa sekä kehitystä. Osaamisen ja uusien ratkaisujen kehittämistä tukee Länsi-Suomen alueelle rakentunut kattava, toisiaan täydentävä ja tiivistä yhteistyötä tekevä TKI-toiminnan alusta, jonka sydän ovat korkeakoulut ja kansalliset veturiyritykset. Ihmisen ja koneen välinen yhteistyö teollisuudessa ja logistiikassa on luontevaa ja ihmislähtöisille ratkaisuille perustuvaa.

Maakunnan elinkeinorakenteessa painottuu palvelutuotanto. Aineettomat hyödykkeet myyvät parhaalla katteella. Kulttuuri- ja elämystarjonnan lisäksi yritykset myyvät erilaisia lisenssejä sekä palvelusopimuksia. Kodinkoneiden ja muiden käyttötavaroiden leasing-perusteisen käytön suosio on kasvanut. Myös jakamistalouteen ja yhteisöllisyyteen perustuva hyödykkeiden vaihto ja jakaminen ovat arkipäiväistymässä. Tavaraita, asuntoja, kulkuvälineitä ja taidetta ei tarvitse omistaa, vaan niitä voidaan vuokrata, lainata ja kierrättää tai omistaa yhdessä.

Ensimmäisen sukupolven suorittavien robottien rinnalle ovat nousemassa sosiaaliset robotit, jotka ovat ilmestyneet asiakaspalvelutilanteisiin esimerkiksi kauppoihin ja ravintoloihin. Palvelurobotit ovat lisänneet vuorovaikutuskokemusta esimerkiksi itsepalvelukassoilta ja pikaravintoloihin.

RESURSSITEHOKKUUTTA ILMASTONMUUTOKSEN KESKELLÄ

Kasvava raaka-ainepula on tehostanut resurssitehokkuusajattelua sekä bio- ja kiertotalouden prosesseja, jotka ovat edelleen jatkuvan kehittämissä paineen alla. Suljetut kierrot sekä aineiden kierrätys teollisuuden käytössä ovat vähentäneet vesistöihin kohdistuvaa kuormitusta. Vesistöjen hyvä tila on merkittävä virkistyskäytön mahdollistaja ja tärkeä hyvinvoinnin lähde niin paikallisille kuin matkailijoillekin. Puhdas pohjavesi on suojeltua ja kestävästi hyödynnettyä. Satakunnan vesi on tunnettu brändi ja vientituote, ja maakunnassa on muutama globaalisti toimiva lähdevesiyritys, jotka kilpailevat maakunnan vesivaroista.

Maakunnan elintarviketeollisuus ja alkutuotanto kamppailevat ilmastomuutoksen vaikutusten sekä ruokakulttuurin muuttuvien trendien keskellä. Epävakaistuneet sääolosuhteet, tulvavahingot sekä tuholais- ja vieraslajien lisääntyminen ovat muuttaneet perinteisiä viljelytekniikoita. Satakunnan perinteikkäässä vilja-aitassa ja elintarviketeollisuuden keskittymässä valmistettu ruoka on arvostettua lähiruokaa, ja sitä pidetään myös satakuntalaisten hyvinvoinnin lähteenä. Ihmiset haluavat myös itse tuottaa osan ruuastaan. Omavaraisuuskulttuuri ja vaihdantatalous ovat trendikkäitä erityisesti maaseutumaisissa asumiskeskittymissä, joissa on mahdollista harjoittaa pienimuotoista viljelytoimintaa sekä tarvelähtöistä kotieläintenpitoa. Tällä nopeasti levinneellä toiminnalla on ollut merkittävä vaikutus myös maaseudun perinnemaisemien ja perinnebiotooppien ylläpidossa. Ruokakulttuurin uudet villitykset kuten petrimaljaviljely ovat puolestaan erittäin suosittuja kaupunkiolosuhteissa. Kestävän kalastuksen ja kalankasvatuksen merkitys elinkeinona on kasvanut. Teollisen lihantuotannon kannattavuutta ovat heikentäneet eettisyyteen ja vastuullisuuteen liittyvät haasteet, mutta myös kansainvälisesti levinneet eläintautiepidemiat vaarantavat kasvatettavan karjan terveyden.

Uudisrakentaminen on keskittynyt suurimpiin taajamiin, joissa on tiivistä ja korkeaa rakentamista. Näiden ulkopuolella uudisrakentaminen on vähentynyt uusiokäytön lisääntyessä kaupunkikeskusten ulkopuolella. Myös paikallisia yhteisöjä on edelleen suurempien taajamien lomassa. Syrjäisempienkin asuinalueiden autioituminen on pysähtynyt, ja vastatrendinä keskittymiselle uudet käyttäjät ja käyttötarpeet ovat

löytäneet hylkäämisvaarassa olleet rakennukset. Houkuttelevia asuinympäristöjä löytyy runsaasti eri puolilta Satakuntaa, kylistä ja haja-asutusalueilta.

Kaupunkikeskustat ja kaupunkien välisille kehityskäytävälle kasvaneet kyläkeskustat ovat pitkälti autottomia. Lyhyiden etäisyyksien matkat hoidetaan nopean ja ketterän kaupunkiliikkumisen mahdollistavilla liikumislaudoilla, joita voi myös vuokrata päivittäiseen käyttöön erilaisilla maksusopimuksilla. Joukkoliikenne on pienimuotoisempaa ja tarvelähtöistä eikä aikatauluihin sidottua. Kaupunki-ilman laatu on parantunut liikennepäästöjen vähennyttyä.

Panostus Satakunnan luontoon on tuottanut tulosta, ja huomattavia virkistys- ja retkeilyalueita on varattu virkistys- ja suojelukäyttöön. Laajat ja laadukkaat viherverkostot ovat ihmisten virkistyskäytössä ja toimivat myös ekologisina käytävinä. Monimuotoisuushyötyjen ohella luonnontilaisen kaltaiset alueet edistävät hiilensidontaa ja vesiensuojelua. Metsiä, rantoja ja soita pidetään ensisijaisesti luonnon monimuotoisuuden keitaina. Suoluonnolla on suuri virkistysarvo, jota hyödynnetään luontomatkoilla. Huomattavalla osalla talousmetsiä käytetään niin sanottuja jatkuvan kasvatuksen menetelmiä.

2.3.3 Elämää kulttuurin ja hyvinvoinnin Satakunnassa

MIETTISET: TOIVO (30), SELMA (26) JA PEKKA (1)

Selma opiskelee hyvinvointiteknologiaa Satakunnan yliopistossa ja on innostunut siitä, että saa olla kehittämässä ihmislähtöisiä ratkaisuja. Hän tekee lopputyötään itsensä mittaamisen ratkaisusta ja haaveilee vielä jonain päivänä perustavansa hyvinvointidiagnostiikkayrityksen. Toivolla on taiteilijan työpiste Puuvillan kulttuurikeskuksessa. Hän toimii kevytyrittäjänä tehden yhteishankkeita meriteollisuuden kanssa. Toivo on pyrkinyt pääsemään sisälle satakuntalaiseen kulttuuri-identiteettiin, mutta muualta muuttaneena hän kokee sen vielä itselleen hiukan vieraaksi. Vaikka ilmapiiri on avoin ja vastaanottavainen, moderni satakuntalainen sie-lunmaisema ei ole täysin Toivolle avautunut. Hän kuitenkin iloitsee siitä, että kulttuuri ja hyvinvointi ovat luontevo osa koulu-, yritys- ja työelämää.

Miettiset asuvat keskustassa kerrostaloyhteisössä. Käytössä on asuntoyhtiön yhteiskäyttöauto ja yhteisiä tiloja. He uskovat, että Pekkakin saa sieltä tulevaisuudessa kavereita. Talossa on myös kattoviljelypalsta, ja muissakin tiloissa kokeillaan solu- ja sisäviljelyä. Heillä on myös oma viljelypalsta, jota he pitävät tärkeänä, koska heillä on kasvispainotteinen ruokavalio. Naapuriapu tuntuu toimivalta ja luonnolliselta.

Miettiset arvostavat sitä, että luonto on lähellä kaupungissakin. Luonnossa liikkuminen on osa päivittäistä hyvinvointia. Satakunnan vahva edelläkävijyys kulttuurissa, hyvinvoinnissa ja ympäristöasioissa toi perheen maakuntaan. Myös isovanhemmat ovat lähellä, vaikka asuvatkin maalla. Heidän luokseen tehdään pyöräretkiä sähkökäyttöisillä pyörillä ympäri vuoden. Pyöräilijöille ja muille pienkulkuneuvoille on rakennettu toimivia kulkuväyliä, ja tarvittaessa pyörien kuljetus on helppo järjestää julkisissa liikennevälineissä, kuten junissa.

HILTUSET: MARKUS (61) JA EMMI (59)

Hiltuset asuvat keskustassa tiiviisti. Heillä ei ole omaa autoa, vaan he käyttävät yhteiskäyttöautoa ja julkista liikennettä. Lyhyemmille matkoille otetaan toisinaan myös leijulauta, vaikka sen käyttöä on voimakkaasti rajoitettu sattuneiden onnettomuuksien vuoksi.

Markus on jättäytynyt pois työelämästä omasta tahdostaan ja tekee vapaaehtoistyötä ns. neljännen sektorin toimintana ilman rajoittavia yhdistysrajoja. Hän on työurallaan ollut aktiivisesti edistämässä vastuullista datan käyttöä toimiessaan alustatilintarkastajana. Emmi toimii VR-terapeuttina. Hänelle on tärkeää, että työ vastaa omia arvoja: ympäristöstä huolehtiminen, läheiset ja vastuullinen kuluttaminen. Lisäksi vapaa-aika on tärkeää, ja silloin Hiltuset suuntaavat viljelypalstalle, jonka ansiosta he ovatkin kasvien suhteen lähes omavaraisia ja harjoittavat vaihdantataloutta kalastajien kanssa. Markuksella on mahdollisuus noutaa kala tuoreena, kun verkkokalvolle kilahtaa tietä päivän saaliista.

Hiltuset ovat hyödyntäneet digitalisaatiota aina, joten uusien teknologioiden hyödyntäminen on heille luontevaa, ja he puhuvatkin yhä enemmän tukiälyn hyödyntämisestä. Yhteyttä sukulaisiin ja muualla asuviin lapsiin pidetään yllä virtuaalisesti. He ovat oppineet vuosien varrella ikävien kokemusten kautta myös mediakriittiseksi eivätkä luota kaupalliseen mediaan.

2.3.4 Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma

Skenaarion vahvistuminen näkyy erilaisten hyvinvointiin liittyvien trendien vahvistumisena. Hyvinvointipalveluiden kysyntä kasvaa ja hyvinvointiin liittyvä uutisointi lisääntyy. Käsitys siitä, että kulttuurilla ja taiteella samoin kuin luonnolla on merkittävä rooli ihmisten hyvinvoinnille, vahvistuu. Henkisen hyvinvoinnin arvostus kasvaa ja arvokeskustelu laajenee. Kulttuuri, taide ja arkkitehtuuri, puhdas ja turvallinen ruoka ja juomavesi sekä monimuotoinen luonto nähdään yhä vahvemmin alueen vetovoimatekijöinä. Kulttuurin ja taiteen arvostus nousee, ja niiden merkitys ihmisen kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa ymmärretään laajasti. Hyvinvointia haetaan useilta elämän osa-alueilta kuten liikunnasta, ravinnosta, harrastuksista, kulttuurista ja ihmissuhteista. Satakuntalaiset arvostavat puhdasta, vastuullisesti tuotettua ruokaa, puhtaassa luonnossa liikkumista sekä korkealaatuista kulttuuria.

Elinkeinovalikoima monipuolistuu hyvinvointi-, terveys-, liikunta-, kulttuuri-, matkailu- ja luontoalojen osalta. Digitaaliset ratkaisut luovat myös uutta elinkeinotoimintaa. Kun terveys- ja hyvinvointialan arvostus nousee, työvoiman saatavuus alalle helpottuu. Toimialan digitalisoituminen lisää kiinnostusta, mikä näkyy myös nuorten ikäluokkien (20-30 v) muuttovoittona maakuntaan. Etätyö myös lisääntyy, ja koska kiire tunnistetaan terveysriskiksi, sitä pyritään välttämään työssä ja vapaa-aikana. Maallemuutto lisääntyy ja monipaikkaisuuden mahdollisuudet tunnistetaan. Uudet asuinalueet kasvattavat suosiotaan entisen rappeutumisen sijaan. Kysynnän kasvaessa vanhojen arvoasuntojen arvostus nousee myös suurten kaupunkien ulkopuolella.

TARVITTAVAT TOIMENPITEET/ MITEN VARAUDUTAAN?

- Tunnistetaan kulttuurin ja luonnon merkitys ja mahdollisuudet hyvinvoinnin edistämässä ja osallisuuden vahvistamisessa.
- Huomioidaan hyvinvoinnin edellytykset kaavoituksessa ja muussa suunnittelussa mm. kulttuuri- ja luontokohteet, säilyttäminen, kehittäminen, saavutettavuus, hoito ja ylläpito
- Panostetaan lähiympäristökohteisiin ja virkistysverkostoihin sekä turvataan monipuoliset mahdollisuudet virkistyä luonnossa ja taataan kohteiden saavutettavuus
- Merelliset kohteet, meren hyödyntäminen hyvinvointi-, kulttuuri-, matkailu-, liikunta- ja luontoaloilla
- Parannetaan kulttuuri-, taide- ja hyvinvointipalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta
- Kehitetään lähipalveluja (ml. kulttuuri, taide ja liikunta)
- Edistetään luova talouden toimintaa muun muassa tukemalla luovien alojen verkostojen toimintaa, tuomalla esille luovan talouden tuotteita ja palveluita, hyödyntämällä teknologian tarjoamia mahdollisuuksia esimerkiksi tapahtumatuotannossa.
- Vahvistetaan kulttuuri-, taide- ja hyvinvointialojen osaamista ja kytkeytymistä laajemmin maakunnan elinvoiman ja kasvun edistämiseen
- Edistetään luonnon monimuotoisuutta, kartoitetaan arvokkaat luontokohteet ja huomioidaan ne maankäytön suunnittelussa sekä huolehditaan kohteiden kytkeytyneisyydestä ja viherverkosta
- Tunnistetaan kolmannen sektorin rooli ja merkityksellisyys hyvinvoinnin ja kulttuurin tuottamisen resurssina

- Vahvistetaan maakunnan viestintää myös kulttuuriin, taiteeseen ja hyvinvointiin liittyen

2.4 Itsekyyden esiinmarssi

2.4.1 Tiivistelmä

Kaiken toiminnan lähtökohtana on oman edun tavoittelu ja nopea hyötyminen. Ihmisten ja organisaatioiden keskinäinen yhteistyö on vähentynyt. Julkiset palvelut, avoimuus ja vastuullisuus ovat vähentyneet. Eriarvoisuus ja turvattomuus ovat lisääntyneet. Yksilöllisesti räätälöidyt tuotteet ja palvelut menestyvät. Ympäristön tila on heikentynyt. Teknologia on muokannut ja korvannut ihmiskontakteja, liikkumista, vapaa-aikaa ja muita elämän osa-alueita.

2.4.2 Miten skenaario etenee?

2020-LUKU	2030-LUKU	2040-LUKU
Protektionismi lisääntyy globaalisti Vahva edunvalvonta ja edun tavoittelu alkaa korostua Populismi saa merkittävää päätösvaltaa alueilla ja kansallisesti. Vastaavia muutoksia lainsäädäntöön Digitaalinen maailma edennyt ja palvelut kehittyneet edelleen. Julkisen talouden kestävyysvaje syvenee. Exit-kierre EU:sta syvenee. Koronakriisin jälkihoito synnyttää eripuraa. EU-tasolla etelä-pohjoinen-vastakkainasettelu lisääntyy ja alkaa heijastua myös maiden sisällä ja yksilötasolla. Rajoja suljetaan herkästi. Huoli omasta terveydestä ja turvallisuudesta kaventaa ihmisten sosiaalisia piirejä: järjestö- ja vapaa-ajantoimintaan osallistumista vältellään.	Sanelupolitiikka ottaa valtaa konsesushakuiselta päätöksenteolta. Sosiaaliturvaa leikataan selvästi ja eriarvoisuus kasvaa Kunnissa enemmän eläkeläisiä, huoltosuhde heikentyy selvästi. Nuorten määrä laskee edelleen Yhdistyksiin ei enää saada ihmisiä mukaan ja toiminta hiipuu, yhteisöllisyys vähentyy. Paikallisdemokratian kriisi. Vientitulot vähenevät, BKT putoaa, resurssit vähenevät, niiden kohdentaminen harvempiin kohteisiin, vähemmän esim. ympäristönsuojeluun. Vastaavia muutoksia lainsäädäntöön. Ilmastomuutoksen pysäyttämisessä ei ole edistytty riittävästi. Sopeutumiseen liittyviä päätöksiä on vaikea tehdä.	Kuntarakenne muuttuu (pakko-liitokset), Satakunnassa 4 suurkuntaa. Palvelut keskittyvät ja heikentyvät Hyvätuloisille suunnatut palvelut lisääntyvät Keikkatalous ja mikroyrittäjyys vahvoja Ensimmäinen fuusiovoimala käynnistyy Olkiluodossa Sähkönkulutus lisääntynyt digitaalisuuden, automaation ym. myötä huomattavasti. Korkeakoulutus loppuu maakunnasta Kannabis yms. on laillistettu. Ilmastomuutoksen vuoksi rannikkoa jäänyt veden alle.

	Tuotteet ja palvelut yksilöllistyvät edelleen Luonnonvarojen globaali väheneminen/raaka-aineiden rajallinen saatavuus Kilpailu työntekijöistä, johtaa siihen, että työntekijällä mahdollisuus vaatia yksilölliset työehdot	
--	---	--

YKSILÖKESKEISTÄ VALIKOINTIA

Yksilölähtöinen mukavuuden, mielihyvän ja oman edun tavoittelu on ihmistoiminnan lähtökohtana. Yksilön ja itseyden korostaminen, individualismi, tavalla tai toisella ohjaa ihmisten välisten suhteiden muodostumista sekä käyttäytymis- ja kulutusvalintoja. Yksilöllisesti räätälöidyt tuotteet ja palvelut menestyvät, samalla kun teknologia on muokannut ja osittain jopa korvannut ihmiskontakteja, liikkumista, vapaa-aikaa ja muita elämän osa-alueita. Vaikka koronapandemia 2020-luvun alussa lisäsi yhteisöllisyyttä ja toisista huolehtimista, talouden elpymisen myötä oman edun tavoittelu alkoi vahvistua. EU:n sisällä ristiriidat kasvoivat massiivisten tuki- ja kriisipakettien vuoksi, ja yhä useampi valtio käynnisti eroamisprosessin unionista. Suomessa pääkaupunkiseudun ja muun maan välinen vastakkainasettelu lisääntyi.

Yhteistyökumppanit valikoidaan tarkasti perustuen yhteistyöstä saavutettaviin hyötyihin. Tästä johtuen yhteistyö on monesti myös lyhytjänteistä, sillä esimerkiksi taloudellisen ja teknologisen kehityksen vauhdikkaat syklit muuttavat nopeasti organisaatioiden ja yksilöiden asemoitumista suhteessa muihin. Oman edun ja hyödyn tavoittelu on johtanut myös korostuneisiin vastakkainasetteluihin ja mulle-sulle-kaupan käyntiin.

Saavutetuista eduista ei luovuta vapaaehtoisesti edes merkittävien yhteiskunnallisten ongelmien korjaamiseksi tai riskeihin varautumiseksi. Vahva edunvalvonta ja eduntavoittelu on johtanut siihen, että yhteistyö ja yhteiskunta hahmotetaan nolla-summapelinä. Sitoutuminen yhteisiin arvoihin ja yhteiskuntaan on heikkoa. Siksi keskitetyllä, valtio- ja EU-vetoisella sääntelyllä pyritään vastaamaan niihin kysymyksiin, jotka on pakko ratkaista esimerkiksi ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Kansainvälinen yhteistyö on kuitenkin haastavaa valtioiden tavoitellessa omia hyötynäkökulmiaan ja sääntelyn toimeenpano on hidasta. Sopeutuminen erilaisiin kynnyskysymyksiin on hidasta, koska reagointi tapahtuu usein pakosta. Mukavuudenhalusta ja tyytyväisyydestä kumpuava muutoshaluttomuus on vaikeasti ylitettävää.

VALTIOLTA MINIMITURVAA KANSALAISILLE

Valtion rooli on supistunut lähes yöpartijavaltioksi, joka tarjoaa kansalaisille vain vähän palveluja lakien toteutumista ja suojelutehtäviä hoitavien oikeudellisten ja järjestyspalvelujen lisäksi. Satakunnassa on neljä suurkuntaa, jotka huolehtivat hallinnollisista velvoitteista. Perinteiset hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ovat hiipuneet. Hyvinvointi- ja terveyspalvelut ovat enemmän ja enemmän vakuutusperusteisia. Poikkeuksen muodostaa valtioiden ylläpitämä EU:n alueella asuville pakollinen rokotushjelma, jolla pyritään estämään erilaisten tartuntatautien leviämistä EU:n alueella. Työnantajat lisäävät omaa houkuttelevuuttaan tarjoamalla työntekijöilleen vakuutusturvaa.

Valtio tarjoaa minimiturvaa äärimmäisessä tarpeessa oleville kansalaisilleen, mutta tarveharkinta on hyvin byrokraattinen ja hidas menettely. Vähäinen sosiaaliturva on lisännyt väestön eriarvoistumista. Eläkeikään varaudutaan henkilökohtaisella eläkesuunnittelulla, jossa käydään läpi muun muassa asumiseen, hoitotarpeisiin ja talouteen liittyviä kysymyksiä. Kattavat terveystieteelliset testit mahdollistavat aiempaa paremman varautumisen vanhuusiän sairauksiin, joten ne on helppo huomioda myös eläkesuunnitelmassa. Vaikka suhteet ydinperheeseen ovat kiinteät, ei vanhuudenturvaa haluta tai uskalleta jättää jälkikasvun varaan. Lapset arvostavat myös vanhempiensa varautumista vanhuusvuosiin eivätkä odota heiltä suurta tukea omassa varhaisaikuisuudessaan tai esimerkiksi perhettä perustettaessa.

Lapsia syntyy vähän erityisesti alemmissa varallisuusluokissa, sillä lasten kasvattaminen on kallista ja yhteiskunnan tuki vanhemmuudelle on vähäistä. Ensisynnyttäjien keski-ikä on noussut melko korkeaksi, sillä oman elämän vapaudesta halutaan nauttia pitkään ja toisaalta vakiintuneisiin parisuhteisiin päädytään aiempaa kypsemmässä iässä. Lapsia "räätelöidään" geenien avulla. Jos omat geenit eivät miellytä, varakaat voivat ostaa lapsilleen valikoituja ominaisuuksia myös muilta.

SELKKAUKSIA JA JUURETTOMUUTTA

Toistuvat aseelliset selkkaukset ja luonnonkatastrofit ovat laskeneet ihmisten kylläntymisrajaa. Uutiset kaukaisista ongelmista ja hädästä eivät herätä enää vahvaa myötätuntoa. Ihmiset ovat myös kyllästyneet lukemaan huonoja uutisia, ja siksi ne päätyvät vain harvoin uutisotsikoihin. Huonoja uutisia myös pimitetään ja totuutta pyritään muuntelemaan uutistoimituksen intressiryhmien edun mukaiseksi. Tämä on vähentänyt ihmisten luottamusta erilaisiin tiedotusvälineisiin. Kilpailevia mediatoimistoja on paljon. Yhdistys- ja järjestötoiminta ovat kärsineet jäsenkadosta, ja yhteisöllisyyden merkitys on heikentynyt. Sen sijaan tiiviit ydinperhesuhteet ovat ihmisille keskeisiä.

Työelämässä omaa yksityiselämää varjellaan tarkkaan, sillä vääränlaiset paljastukset yksityiselämästä nähdään riskinä etenemiselle ja menestykselle. Myös omasta vapaa-ajasta pidetään tiukasti kiinni, ja työ- ja vapaa-ajan rajat ovat selkeät. Julkisivuja ylläpidetään tarkasti, ja moni hyödyntääkin henkilökohtaisen imagovalmentajan palveluita. Henkilökohtaista turvaa muun muassa rikollisuutta vastaan ja paloturvallisuuden lisäämiseksi haetaan erilaisista teknologisista, pitkälle automatisoiduista järjestelmistä. Yhteisöllisyyden puute ja kasvojen menettämisen pelko ovat rajoittaneet myös avoimuutta esimerkiksi naapureiden kesken ja sosiaalisessa mediassa.

Ihmiset ovat tottuneet muuttamaan ja kokeilevat avoimesti erilaisia asuinympäristöjä. Juurettomuus onkin lisääntynyt ja paikkaan sidottu yhteisöllisyys kadonnut. Ihmiset eivät ole kiinnostuneita eivätkä hoida asuinympäristönsä asioita. Jos asuinympäristö menettää mielekkyytensä, muuttoherkyys on suuri. Omistus-asuminen on vähentynyt ja muutenkin kiinteän omaisuuden kerääminen ei ole suosiossa, jolloin on helppo vaihtaa asuin- ja työpaikkaa. Ihmiset eivät sitoudu asuin- ja työpaikkoihin eliniäksi. Työmarkkinoilla on kova kilpailu puolin ja toisin, ja pitkäjänteisten työsuhteiden määrä on vähentynyt. Henkilöt, jotka pystyvät työllistämään itse itsensä ja myymään omaa työpanostaan erilaisten kevytyrittäjyyden ja työnvälitysalustojen kautta ovat työmarkkinoiden nomadeja ja nauttivat vapaudesta määrittää itse muun muassa sitä, millaisiin toimeksiantoihin ryhtyvät ja missä työtään tekevät.

Maahanmuuttoon suhtaudutaan varautuneesti, mutta erityisesti työperäistä muuttoa matalapalkkatyöhön. Maahanmuuttajien onkin vaikea työllistyä oman koulutustasonsa mukaisiin töihin, ja siksi monet korkeakoulutetut maahanmuuttajat eivät pidä Satakuntaa houkuttelevana asuinympäristönä.

TEKNOLOGIA OHJAA

Ihmisten eriarvoistuminen näkyy myös mahdollisuuksissa hyödyntää teknologiaa. Teknologiapudokkaiden, joilla on vähemmän osaamista ja huonot taloudelliset mahdollisuudet pysyä teknologisen kehityksen parissa, määrä on lisääntynyt. Vähän teknologian vyöhykkeitä on ennen kaikkea alempien varallisuusluokkien

asuinkeskittymissä, ja varakkaiden asuinalueet ovat korostuneen riippuvaisia erilaisista teknologisista järjestelmistä.

Virtuaalinen todellisuus on mahdollistanut palveluita, joiden kautta päästään erilaisiin lisätyn todellisuuden elämyksiin ja kanssakäymiseen yli fyysisten rajojen. Digitaalinen viihde ja äylaitteet takaavat, että tarvetta poistua hyvin suojatusta kotiympäristöstä ei ole. Ruuan ja muiden kulutushyödykkeiden jakelu on hoidettu tehokkaalla jakeluverkostolla, jolla hoidetaan verkkokauppojen kautta tehtyjen ostosten toimitus. Verkkopohjaisten ratkaisujen anonymiteettiä arvostetaan ja yksityisyydestä ja tietoturvasta ollaan valmiita maksamaan. Teknologia- ja viestintäverkkojen ulkopuolelle tarkoituksella jätetyt tasokkaat ja turvalliset, ”hiljaiset alueet” ovat lisääntyneet, ja niihin hakeudutaan viettämään teknologiavapaata ja tavoittamatonta aikaa.

Teknologian kehitys yhdistettynä yksilökeskeisyyteen on johtanut digitaaliseen hedonismiin, jonka ytimessä on teknologian ja digitalisaation kehittäminen ihmisten miellyttämistarpeiden näkökulmasta. Neuroverkot ja henkilökohtaiset mielihyväsensorit ovat ihmisillä käytössä. Telebiometriset ratkaisut analysioivat ihmisten henkilökohtaista terveyttä reaaliaikaisesti. Hyvinvointi- ja terveysteknologia ovat niin ikään voimakkaassa kasvussa ja pystyvät tarjoamaan jatkuvasti parempia, ihmisten terveysdataan perustuvia ratkaisuja. Markkinoilla on kuitenkin myös halvalla tarjottavia ratkaisuja, jotka ovat epämääräisiä käyttäjien tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä.

SUPISTUMISEN KAUTTA ERIKOISTUMISEEN

Maakunnassa on ainoastaan peruskoulutuksen tarjontaa, korkeakoulutus haetaan muualta. Virtuaaliopiskelumahdollisuudet ovat kuitenkin kattavia ja niitä hyödyntävät muun muassa nuoret, jotka ovat muuten hylkkeitä asumaan Satakunnassa. Virtuaaliopinnot ovat pääosin massatuotantoa, mutta muutamat koulutuksen tarjoajat järjestävät yksilön tarpeisiin ja toiveisiin tarkasti räätälöityjä opintokokonaisuuksia. Nuorten ikäluokkien supistaminen on vaikuttanut korkeakoulutusverkkoon Satakunnan näkökulmasta negatiivisesti. Aalto-yliopisto, Tampereen yliopisto ja Turun yliopisto ovat lakkauttaneet toimintansa Porissa ja niin ikään ammattikorkeakoulutoiminta maakunnassa on lakkautettu.

Geopoliittiset jännitteet ovat vähentäneet maailmankauppaa ja Satakunnan vientiä. EU:n eripuraisuus on vähentänyt Euroopan merkitystä kauppakumppanina. Sen sijaan Aasian, Venäjän ja Afrikan runsasväkiset markkinat vetävät hyvin. Erityisesti erilaisten niche-tuotteiden ja räätälöityjen teknologisten palvelujen myynti on kasvanut. Palvelutarjonnassa on erikoistuttu erilaisiin elämys- ja nautintopalveluihin sekä viihdeteollisuuteen.

Raaka-aineiden rajallinen saatavuus sekä polttoaineiden rajoitettu käyttö ovat johtaneet erilaisiin kiertojen ja biotalouden ratkaisuihin ja suljettuihin kiertoihin. Yksilöt ja yritykset ovat mukautuneet erilaisiin kierätysvaatimuksiin, sillä jätemaksut on porrastettu jättemateriaalien uusiokäyttöominaisuuksien mukaan. Vastuullisuuden ja kestävyys huomioimista ohjataan vain kevyesti lainsäädännöllä, mutta kansainväliset kauppasopimukset pakottavat huomioimaan nämä näkökulmat aiempaa vahvemmin. Niin sanotut perinteiset halpojen työvoimakustannusten maat ovat aiempaa tarkempia resurssiensa käytöstä sekä paikallisista työolosuhteistaan.

Perinteisistä teollisuusaloista meriklusteri voi hyvin Satakunnassa. Meriklusteri on laajentunut osaamispäätöksen ja meriolosuhteiden tunnistamiseen ja hyödyntämiseen monipuolisesti meriympäristön eri toimintoissa. Fyysisesti rannikon meriteollisuusalueiden uhkana on vedenpinnan nousu.

Niin sanotulle rosakalalle on löydetty hyödyntämismahdollisuuksia ihmisravintona, kun ulkomaalaisen proteiinin tuonti on laskenut lihantuotannon romahtaessa muun muassa laidunmaiden vähentymisen seurauksena. Maanviljelyn ja elintarviketeollisuuden asema Satakunnassa ja muualla pohjoisessa Euroopassa

on pysynyt vahvana ennen kaikkea pidentyneen satokauden takia. Muualla Euroopassa taas kärsitään toistuvista sadonmenetyksistä kuivuuden ja maastopalojen takia. Terveelliseen ja ravitsevaan ravintoon suhtaudutaan vakavasti. Ihmiset haluavat pitää itsestään huolta ja suosivat ravintorikasta, ensiluokkaista ravintoa, mikäli siihen on varaa ja sitä on saatavilla. Tyhjillään olevia teollisuus- ym. tiloja käytetään ympäristöön erikoisviljelyyn.

Matkaketjuja on kehitetty jatkuvasti sujuvammiksi, jotta ne vastaisivat paremmin käyttäjien tarpeisiin ja haastaisivat edelleen suosittua yksityisautoilua. Porista pääsee junalla tunnissa Tampereelle ja kahdessa tunnissa Helsinkiin. Nelikaistainen 8-tie Turkuun on luonut Satakuntaan kehitysvyöhykkeen Pori-Eurajoki-Rauma-akselille. Valtateiden varsille kaavoitetut energiavarasto-, lataus- ja elämyskeitaat palvelevat asiakkaita. Ihmiset ja tavarat liikkuvat fyysisesti vähemmän, väylät eivät kulu enää niin paljon.

Yksilökeskeisyys näkyy myös rakentamisessa, jossa yksityisyydensuojan turvaavat ratkaisut ovat yleistyneet. Tämä näkyy esimerkiksi varakkaiden asuintaloja suojaavina muureina ja kerrostalojen turvajärjestelmissä. Toisaalta osa on paennut kaupunkien rauhattomuutta ja tungosta haja-asutusalueille, joissa on enemmän tilaa toteuttaa myös yksilöllisiä asumisratkaisuja. Asuinalueet ovat keskenään vahvasti eriytyneitä tuloluokkien mukaisesti.

Luonnon monimuotoisuus on merkittävästi heikentynyt ja monet kotoperäiset luontotyypit ovat hävinneet, sillä monimuotoisuutta ylläpitäviä ja suojelevia uudistuksia esimerkiksi maatalouteen tai metsätalouteen ei ole saatu toteutettua raskaasta vastarinnasta johtuen. Samaan aikaan ilmaston lämpenemisen myötä uudet lajit ovat levinneet pohjoiseen Eurooppaan kaventaen kotoperäisten lajien elinympäristöjä. Viljelyssä joudutaan turvautumaan aiempaa enemmän torjunta-aineisiin lisääntyneiden tuholaisten takia, ja maaperän köyhtyminen on lisännyt lannoitteiden käyttöä. Maatalouden lannoitteissa käytettävän fosforin lähivuosisikymmeninä uhkaavaan loppumiseen joudutaan turvautumaan sekä luomutuotantoa lisäämällä että muiden kehittyneiden ravinteiden kiertoon perustuvien viljelytekniikoiden käyttöönotolla. Samaan aikaan fosforin kierrättämiseksi tehokkaammin kehitetään uusia ratkaisuja. Kemikaalisten aineiden käyttö on riski vesistöjen tilalle ravinnekuormituksen takia. Kuitenkin esimerkiksi pohjavesien tila on edelleen hyvä kansainvälisesti vertailtuna ja suomalainen vesi onkin tunnettu brändi ja vientituote. Satakunnassakin toimii muutama globaali lähdevesiyrittäjä, jotka kilpailevat maakunnan vesivaroista.

Huoltovarmuusajattelu on pitänyt perinteisen kotimaisen hajautetun energiatuotannon pinnalla. Päästöjä on jossain määrin pyritty hillitsemään pakon edestä, mutta hiilinielujen tila ei ole edistynyt.

2.4.3 Elämää itsekeskeisyyden Satakunnassa

MIETTISET: TOIVO (30), SELMA (26) JA PEKKA (1)

Miettiset ovat muuttaneet halvempien asumiskustannusten ja puhtaamman luonnon perässä Satakuntaan.

Toivo on digipalveluyrittäjä ja tekee töitä kotoa käsin. Hän on innostunut erityisesti Virtuaalipori-tuotekokonaisuudesta. Selma opiskelee kotoa käsin etänä virtuaalioppaaksi, alalle, joka on kasvanut voimakkaasti.

Perhe asuu kerrostalossa, jossa on hyvät turvajärjestelyt ja kaikki mahdollinen löytyy taloyhtiöstä, muiden muassa oma viihde- ja hyvinvointikeskus sekä robottikeittiö. Digitaalinen viihde on arkipäivää, ja koska kotona on käytössä älylaitteita, Miettiset eivät juuri tunne tarvetta lähteä hyvin suojatusta omasta kodista muutoin kuin luontoelämysten vuoksi. Puhdas luonto on niukka ja haluttu resurssi, ja Miettiset katsovat olevansa oikeutettuja nauttimaan elämästä luonnon lähellä.

Selma viettää paljon aikaa paljon virtuaalisissa opiskelijabileissa ja käyttää kotona niiden aikana kannabista, joka on laillistettu. Sen kasvatuksen hän kokee olevan vastapainoa virtuaaliselle maailmalle, ja tämän vuoksi perhe on suunnitellut muuttavansa kaupungista maalle. Selman juhlinta ja kannabiksen käyttö kotona

aiheuttaa kuitenkin riitaa Toivon ja Selman välillä. Tietoliikenneyhteydet on saatu toimimaan paikallisverkkojen avulla, joten se tukee ajatusta maalle muutosta. Satakunta ei kuitenkaan ole ainut vaihtoehto, jota he harkitsevat. Juuret ovat virtuaalisissa yhteisöissä, jotka ovat helposti tavoitettavissa mistä vain. Miettisten valitessa asuinpaikkaansa ratkaisevaan rooliin nousevatkin tietoliikenneinfrastruktuurin kunto sekä asuinympäristön tarjoamat virkistysmahdollisuudet.

Palvelut ja tavarat ostetaan verkon kautta tai printataan kotona. Vain paras kelpaa ympäristöstä välittämättä. Tavarat ja ruoka kuljetetaan ovelle tai kerrostalon vastaanottopisteeseen drone-lennokkien avulla.

Miittiset eivät halua enempää lapsia. Perheen suku asuu muualla ja yhteydenpito hoidetaan pääasiassa virtuaalisesti, silloin kun ”koetaan tarvetta”. Ystäviä tavataan luksusmatkoilla. Maahanmuuttoon he suhtautuvat kriittisesti. Se hyväksytään vain, kun se hyödyttää itseä, esimerkiksi silloin, kun tarvitaan työntekijöitä ”tois-arvoisiin” töihin.

HILTUSET: MARKUS (61) JA EMMI (59)

Hiltuset haluavat nauttia elämästä. Markus on tienannut sijoitustoiminnalla ja elää pääomatuloilla sijoituksiin hoidellen. Emmillä on hyvinvointipalveluyritys, jossa hyödynnetään uusinta digitekniikkaa ja on erikoistuttu nautintoa tuottaviin tuotteisiin ja palveluihin. Yrityksen tarjoamat palvelut muotoillaan perustuen ihmisten henkilökohtaisen terveyden reaaliaikaiseen mittaamiseen. Hiltuset hoitavat yritystoimintaansa pääasiassa kotoa. Kerran kuukaudessa he tapaavat faktantarkastajan varmistaakseen käyttämänsä tiedon luotettavuuden.

Hiltuset seuraavat pörssikursseja, matkailuohjelmia ja nauttivat virtuaalisista viihdepalveluista. He tutustuvat matkakohteisiin, muiden muassa Mars-planeettaan, historialliseen Egyptiin ja nykyajan Shanghaiin, virtuaalisesti ja matkustavat paljon lentäen luksushotellilomille. Hiltusten lapset ovat painostaneet vanhempiaan luopumaan kaukomatkailusta, mutta Emmi ja Markus kokevat ansainneensa lomailun kaukokohteissa.

He ovat usein yhteydessä muualla asuviin lapsiinsa virtuaalisesti, mutta eivät osallistu heidän arkeensa. Ajatus lapsenlapsen hoitamisesta ei heitä viehätä, mutta he ovat mielellään virtuaali-isovanhempia. Yhteydenpidon aikana jutellaan mukavista asioista ja huonoja uutisia suorastaan pimitetään.

Hiltusten asunto on keskustaajamassa. Heidän kodissaan on hyvät turvajärjestelmät ja uusimmat älylaitteet, joiden ylläpidosta huolehtii turvallisuustalonmies. Heillä on kuitenkin vapaa-ajan asunto meren rannalla, missä he viettävät mielellään aikaa poissa keskustan vilinästä. Merenranta-asuntoa vartioivat dronepartiot. He ovat parantaneet terveyttään ja ylläpitävät liikkumiskykyään nykyteknologialla. Markuksella on uusittu niveliä sekä asennettu robotiikkaa käteen. Emmi ei tulisi enää toimeen ilman älylaseja, joissa on muun muassa kasvojen-tunnistus.

2.4.4 Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma

Skenaarion mukainen kehityssuunta näkyy protektionismin, nationalismien, populismin ja rasismien lisääntymisenä. Vientivetoinen teollisuus voi hiipua ja ilmastonmuutoksen maailmanlaajuinen hidastaminen pysähtyy. Henkilökohtainen varautuminen lisääntyy. Oman selviytymisen varmistaminen ja hamstraaminen yleistyvät ja yhteisen hyvän hakeminen/luominen vähenee. Tarve faktojen tarkistamiselle lisääntyy, koska mis- ja disinformaation määrä lisääntyy, eikä kaikilla ei ole kykyä varmentaa tiedon oikeellisuutta.

Hedonismi eli mukavuuden- ja nautinnonhakaisuus lisääntyy ja syntyvyys laskee edelleen. Muodostuu yhä suurempi kahtiajako menestyvien ja heikossa asemassa olevien välillä. Asuinalueet eriytyvät ja paikoitellen tapahtuu slummutumista ja syntyy jengejä, joiden myötä turvattomuus ja rikollisuus lisääntyvät. Julkisen sektorin rooli pienenee (hyvinvointiyhteiskunnan rakenteet rapistuvat).

Kokonaisuutena hyvinvointivaltio alkaa murentua, ja se vaikuttaa muiden muassa turvallisuusympäristön heikkenemiseen, kv-asemaan ja väestönkehitykseen negatiivisesti. Luonto köyhtyy, kun sitä kohdellaan pelkkänä raaka-ainevarastona, josta voi repiä kaiken irti. Lajien sukupuutot lisääntyvät.

TARVITTAVAT TOIMENPITEET/ MITEN VARAUDUTAAN?
• Varmistetaan toimiva viranomaisten turvallisuusyhteistyö ja tehdään turvallisuudesta veto-voimatekijä • Vahvistetaan maakunnan omavaraisuutta mm. ruuantuotannossa sekä energiantuotannossa ja hyödynnetään omavaraisuus vetovoimatekijänä. • Huolehditaan julkisista palveluista ja ylläpidetään hyvinvointivaltion rakenteita, kuten yleistä terveydenhuoltoa, julkista liikennettä ja sosiaalista turvaa • Huolehditaan lähipalveluista ja lähiympäristöstä • Huomioidaan nuoretkin, vaikka tarve vanhuspalveluille suuri, muun muassa järjestämällä lapsille ja nuorille hyviä kouluja ja harrastusmahdollisuuksia • Vahvistetaan elinkeinoelämän kykyä työllistää sekä uudistua kulloistakin kysyntää varten. Tuetaan teollisuuden uudistumista. Vahvistetaan ennakointia. • Huolehditaan työllisyydestä ja koulutustasosta sekä vahvistetaan yrittäjyyttä mm. aloittavien yrittäjien ja kasvuyritysten tuki- ja neuvontapalveluilla • Vahvistetaan yhteisöllisyyttä, nostetaan esiin yhdessä tekemisen, myönteisyyden, oman maakunnan / alueen ja suvaitsevaisuuden puolestapuhujia, pyritään saamaan media mukaan tähän, tuomitaan rasismi • Vahvistetaan digitaalisuutta, mutta siinä yhteisöllisyyteen panostaminen. Digitaalinen, paikallinen yhteisöllisyys, joka avoin kaikille asukkaille. • Huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta ja kulttuuriympäristöstä ja edistetään yhteisen ympäristön arvostusta. Ylläpidetään julkisia kulttuuripalveluja. • Kehitetään virtuaalimatkailu- ja kulttuuripalveluja muun muassa kouluttamalla matkailu- ja kulttuurialan yrittäjiä ja järjestämällä yhteisiä markkinointikampanjoita

2.5 Koukussa verkkoon

2.5.1 Tiivistelmä

Teknologinen kehitys on mahdollistanut arkipäiväisen elämän siirtymisen virtuaalitodellisuuteen. Virtuaaliisuus on arkisen kanssakäymisen sekä kuluttamisen perusta. Erilaiset teknologiset ratkaisut ovat mahdollistaneet uudenlaiset hoitomuodot ja ratkaisumallit ihmisten terveyteen ja ympäristönsuojeluun liittyvien kysymysten hoitamisessa. Hyvinvoiva luonnonympäristö on todellinen vetovoimatekijä. Automatisaatio, robotisaatio ja tekoälyllistyminen ovat muuttaneet myös työelämää paitsi hävittämällä vanhoja ammatteja myös synnyttämällä uusia.

2.5.2 Miten skenaario etenee?

2020-luku	2030-luku	2040-luku
5G arkipäivää, ensimmäiset autonomiset liikkumisratkaisut tuloillaan Koronavirus ja muut nopeasti leviävät taudit vähentävät	Paikalliset mikrotehtaat yleistyvät 3D- ja 4D-printtauksen myötä. Uusien ammattiryhmien nousu (esim. 3D-mallintaja).	Digitaalisten ratkaisujen ja biotalouden lähentyminen. Kvanttitietokone laskentatehoineen muuttaa kaiken + tekoäly=?

fyysistä liikkumista. Automatisaatio ja robotisaatio lisääntyy teollisuudessa, palveluiden tuotannossa sekä maataloudessa koronakriisin vauhdittamana. Pandemioiden vuoksi tarvittiin automatisaatiota korvaamaan aiemmin käytettyä ulkomaista työvoimaa. Reittioptimointiin perustuva julkinen liikenne aloitetaan Organisaatioiden työskentelytavat vakiintuvat kohti etä- ja virtuaalityöskentelyä Yhteiskunnan näkyvä eristäytyminen kehitys vahvistuu. Kaupunkien ja kasvukeskusten vetovoima pysähtyy tai ainakin heikkenee etätöön yleistyessä - työnteko ei enää niin paikkaan sidottua Muuttamisen tarve vähenee. Tämä osaltaan pysäyttää tai ainakin heikentää Satakunnan muuttotappiota.	Tekoälyn nousu. Tekoäly-ratkaisut arkipäiväistyvät. Ensimmäinen tekoäly-uutisankuri Satakunnan uutisissa. Lääketieteelliset teknologia-sovellukset vahvasti käytössä. Terveys- ja hyvinvointitekniologia arkipäiväistyneet. 6G nousemassa valta-asemaan, 7G- teknologian kehittyminen. Virtuaalisuuden kokemus vastaa reaali maailman kokemusta. Virtuaalinen elämys- ja palveluliiketoiminta nousee Voimakkaat lentoliikennerajoitukset Kyberrikollisuus on arkipäivää EU alkaa myöntää ympäristö-kaupunkisertifikaatteja ja jokaisen henkilökohtaisen hiilijalanjäljen seuranta aloitetaan	Tekoäly ohittaa ihmisälyn. Hologrammiystävät käytössä Yliopistojen määrä vähenee. Virtuaalikampukset arkipäivää. Suojellaan viimeiset luonnontilaiset tai muuten ympäristöltään arvokkaat alueet. Satokausi on selvästi pidentynyt ja uusia lajikkeita otetaan viljelyyn.
---	---	--

VIRTUAALISUUS KAIKKIALLA

Digitaalisuus ja virtuaalisuus ovat vahva osa ihmisten arkipäiväistä elämää sen kaikilla osa-alueilla. Iso osa ihmisten sosiaalisista suhteista niin työ- kuin vapaa-ajallakin perustuu virtuaaliseen kanssakäymiseen. Virtuaaliyhteisöt, jotka muodostuvat erityisesti yhteisten ideologisten näkemysten tai harrastusten ympärille. Uutena trendinä on noussut tapa hankkia virtuaalisia hologrammiystäviä, joiden kanssa jaetaan kokemuksia arkipäiväisestä elämästä. Hologrammiystävän luokse voi piipahtaa vaikkapa iltapäiväkahville.

Virtuaaliyhteisöjen rinnalla pienet paikallisyhteisöt ovat osa arkista vuorovaikutusta. Paikallisyhteisöt rakentuvat esimerkiksi asuinkorttelien asukaskunnista tai kyläyhteisöistä, jotka ovat keskittyneet huolehtimaan yhteisestä asuinympäristöstä. Paikallisyhteisöjenkin vuorovaikutuksesta merkittävä osa tapahtuu erilaisten virtuaalisten alustojen kautta.

Myös opintoja ja koulutuksia suoritetaan enenevässä määrin virtuaaliympäristöissä, mikä on mahdollistanut paikkariippumattoman opiskelun ja siten vähentynyt nuorten tarvetta muuttaa koulutuksen perässä. Samalla esimerkiksi korkeakoulutusta tarjoavien organisaatioiden, kuten yliopistojen, määrä on vähentynyt, mutta yksityisten verkkokoulutusta tarjoavien yritysten määrä on lisääntynyt. Monet yritykset tarjoavat myös valmennusohjelmia turvataksensa omaan tarpeeseensa vastaavan työvoiman saatavuuden.

Paikallisesti tarjotaan fyysisiä oppimisalustoja ja -ympäristöjä virtuaaliopiskelun tueksi. Näissä paikallisissa oppimiskeskuksissa voi kokoontua eri organisaatioiden koulutuksiin osallistuvia opiskelijoita. Samalla kun ihmiset ympäri maailmaa ovat yhä helpommin tavoitettavissa vuorokauden ympäri, ovat ihmisten paikallisyhteydet vahvistuneet, kun kotiseudulta ei ole pakko muuttaa pois. Omalla kotiseudulla voi koulutautua sekä tehdä uraa.

Osa ihmisistä on halunnut rauhoittaa oman kotinsa vapaa-ajalle. Työntekoon onkin muodostunut etenkin kaupunkeihin erilaisia monityöpisteitä, joista voi edulliseen päivähintaan vuokrata itselleen oman työpisteen. Isoimmilla organisaatioilla, kuten suurilla yrityksillä ja valtionhallinnolla, on kaupungeissa omat monikäyttöiset toimistorakennuksensa.

Vapaa-ajalla ihmiset kokoontuvat virtuaaliympäristöjen lisäksi fyysisesti harrastamaan urheilua ja esimerkiksi musiikkiesitysten pariin. Kotoa käsin nautitaan hologrammikeikoista sekä -urheilusta. Virtuaalimaailmasta irrottautuminen on suosittua etenkin loma-aikana tasapainoksi teknologiatäyteiselle arkielämälle. Erityisesti luontomatkailusta nautitaan loma-aikoina.

Virtuaalitodellisuus on ihmisille keskeinen tapa ”matkustaa ulkomaille”, sillä harva matkustaa enää Satakunnan, saati sitten Suomen rajojen ulkopuolelle. Ilmastonmuutos on rajoittanut ihmisten matkustamista etenkin ulkomaille. Ensinnäkin lentoliikennettä on rajoitettu ja toisaalta menneiden vuosikymmenten suosittu lomakohteet ovat jo pitkään kärsineet kuivuudesta, kuumuudesta sekä myrkyistä.

LIEVEILMIÖITÄ NOUSEE

Virtuaaliriippuvaisuus on yleistynyt virtuaalimaailman lieveilmiö. Virtuaaliriippuvaisten vieroitushoitoon keskittyneitä hoitoloita on perustettu maaseudun rauhaan alueille, joissa tietoverkkojen saatavuutta on tietoisesti rajoitettu.

Erilaisten sovellusten käyttö on räjäyttänyt ihmisistä kertyvän tiedon kertymisen. Erilaisille alustoille kertyvän tiedon hyödyntämisestä on herännyt paljon keskustelua. Esiin tulleet väärinkäytökset ovat murentaneet ihmisten luottamusta eri alustaoperaattoreihin, mutta irtaantuminen alustojen käytöstä on erittäin vaikeaa. Suuret alustaoperaattorit hallitsevat käytännössä kaikkia virtuaaliseen vuorovaikutukseen ja asiointiin liittyviä palveluita. Tiedon omistajuus on siten hyvin keskittynyttä ja korostaa yksittäisten toimijoiden valtaa. Alustaoperaattorien omistamilla tiedoilla on myös suuret markkinat. Kansalaiset ovat heränneet vaatimaan entistä pontevammin tiedon keräämistä ja hyödyntämistä säätelevän lainsäädännön sekä tiedon välityksen valvonnan tiukentamista. Euroopan Unioni valmistelee mittavaa uudistusta, jolla hallitsemattomia datamarkkinoita pyritään suitsemaan. Teknologian nopea kehitys edellyttää jatkuvaa uuden oppimista ja kykyä omaksua nopeasti käyttöön uusia järjestelmiä ja sovelluksia. Tämä jatkuva kehitystarve kuormittaa erityisesti työelämässä, ja siksi vapaa-ajalla arvostetaan helpokäyttöisiä ja käyttövarmoja ratkaisuja.

Suuri teknologiariippuvuus on tehnyt yhteiskunnista myös haavoittuvia. Kyberrikollisuuden uhka on arkipäivää tavallisillekin ihmisille, jotka joutuvat usein henkilöllisyysvarkaiden uhriksi. Poliisi työllistääkin ison osaston kyberrikollisuuteen erikoistuneita etsiviä. Henkilöllisyysvarkauksia vastaan suojaudutaan virtuaalihenkilöllisyyksillä, jotka voivat olla hyvinkin vaikeasti anastettavissa luvattomaan käyttöön. Virtuaalihenkilöllisyydet ovat kuitenkin kalliita. Valtioita ja suuryrityksiä uhkaa myös kyberterrorismi, joihin on varauduttu erityisesti puolustusvoimien kyberrykmentissä.

Verkko on muodostunut kolme rinnakkaista järjestelmää: avoin, suljettu sekä pimeä verkko. Erityisesti avoin verkko on haavoittuvainen erilaisille väärinkäytöksille, ja siellä tapahtuu paljon yksilöihin kohdistuvia tietosuojarikkeitä ja kyberhyökkäyksiä. Avointa verkkoa pääsee käyttämään ilman tunnistautumista. Suljettu verkko on vahvasti valvottu verkkoyhteys, jota käyttävät muun muassa eri maiden viranomaiset

sekä isot yritykset. Luotettavat viranomais-, pankki-, vakuutus- ja terveystaloudet tarjotaan yksinomaan suljetun verkon kautta, kun taas erilaisten viihdesivustojen ja sovellusten käyttö on kokonaan estetty. Suljetun verkon käyttö edellyttää vahvaa tunnistautumista. Pimeään, vaikeasti jäljitettävän verkon käyttö on suosittua niin rikollisten keskuudessa kuin niidenkin, jotka haluavat piilottaa toimintansa esimerkiksi hallinnon urkinnalta ja turvata itselleen anonyymin verkon käytön. Useissa maissa pimeään verkon käyttö on julistettu lain vastaiseksi, mutta sen käyttö on käytännössä mahdotonta todistaa.

Ihmisten hyvinvointia ja terveyttä seurataan puettavien mittausteknologioiden avulla. Tekoälyn avulla ihmisten sairauksien etenemistä pystytään ennustamaan uskottavasti ja keskittymään ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin. Myös diagnostiikka ja lääkitysten annostelu pystytään kohdentamaan paremmin mittauslaitteiden ja tekoälyn avulla. Ihmisten liikkumattomuus on kuitenkin kasvava ongelma, johon pyritään puuttamaan älykkäiden henkilökohtaisten valmennusteknologioiden avulla.

DATA- JA ALUSTATALOUDEN KESKITTÄMÄT PYÖRITTÄVÄT MAAILMAA

Maailmantalous pyörii muutamien perinteisten suurteollisuusyritysten, data- ja alustatalouden jättiyritysten sekä teknologian laitevalmistajien ympärillä. Laitevalmistajat ovat vahvasti kytkeytyneitä data- ja alustatalouden jättiyrityksiin. Satakunnassa sijaitseva datakeskus on keskeinen koko Länsi-Suomen kannalta. Satakunnan energiantuotanto on keskeinen huoltovarmuustekijä datakeskuksen toiminnalle. Datakeskus työllistää henkilöstöä paitsi muualla maailmassa niin myös Satakunnassa, jossa sijaitsevat datakeskuksen nopeat iskujoukot. Iskujoukot vastaavat datakeskuksen fyysisistä huoltotoimenpiteistä sekä mahdollisista hätätilanteiden alas- ja ylösajotoiminnoista. Vaikka iso osa kyberterrorisimiuhkista ovat virtuaalisia, on datakeskuksen toiminnassa varauduttava myös fyysisesti tapahtuviin iskuihin.

Teknologiankehitys ja innovaatiotoiminta on keskittynyt suurten kansainvälisten yritysten käsiin, jotka omistavat merkittävimmät data-alustat. Pienet yritykset ovat keskittyneet erilaisten sovellusratkaisujen kehittämiseen ja tarjoamiseen kuluttajille. Teknologisten järjestelmien ja sovellusten markkinat ovat kansainväliset, mutta virtuaaliprotektionismien keinot ovat kehittyneet eteenpäin. Suurvallat kuten Kiina, Venäjä ja Yhdysvallat Euroopan Unionin rinnalla ovat perustaneet virtuaalitullijärjestelmiä, joissa järjestelmien tai sovellusten lisenssi- ja käyttömaksuihin sisältyy alkuperämaan mukaan määräytyvä tullimaksu.

ROBOTISAATIO JA AUTOMATISAATIO VALJASTETTU YHTEISKUNNAN KÄYTTÖÖN

Teollisuuden robotisaatio ja automatisaatio on edennyt pitkälle. Satakunnan alueen automatisaatio- ja robotisaatioklusteri on onnistunut pitämään pintansa kansainvälisessä kilpailussa. Satakunnan alueen taloudellinen menestys on suurten automaatio- ja robotiikka-alan yritysten varassa. Satakuntalaisen värime-tallurgiaan ja kriittisten metallien jalostukseen ja akkuihin erikoistuneen osaamiskeskittymän merkitys on korostunut. Elinkeinorakenteeseen kuuluu kuitenkin paljon myös pienyrittäjiä, jotka toimivat erityisesti palveluiden parissa.

Teknologiset ja digitaaliset järjestelmät ovat korvanneet ihmistyötä tuotanto- ja rutiininomaisissa asiantuntijatehtävissä. Robotit sekä tekoälypohjaiset ratkaisut ovat yleisiä myös palvelu- ja hoivatehtävissä. Tarve ihmistyövoimalle on laskenut merkittävästi, ja työ vie yhä vähemmän aikaa ihmisten arkielämässä. Työn murros on johtanut myös ihmisten eriarvoistumiseen: palkkatyötä riittää yhä harvemmille. Sen sijaan teknologian kehittämiseen ja virtuaalijärjestelmien ylläpitoon erikoistuneista huippuosaajista käydään kivistä kansainvälistä kilpailua.

Ruoantuotanto on edelleen merkittävää Satakunnan alueella. Automatisaatio ja robotisaatio on lisännyt maatalouden tehokkuutta ja kannattavuutta sekä mahdollistanut vastuullisemman kotieläintuotannon. Satakunnan niin kuin koko Suomen maanviljelyalueet ovat herättäneet myös kansainvälistä kiinnostusta Euroopan eteläisempien alueiden maataloustuotannon kärsiessä kuumuudesta ja kuivuudesta. Suomessa sata-kausi sen sijaan on pidentynyt ja uusia viljelylajikkeita on saatu käyttöön. Laboratorio-olosuhteissa

tapahtuva keinoviljely on levinnyt maailmalla ratkaisuna maatalouden tuottavuusongelmiin. Keinoviljelyyn on kohdistunut kuitenkin myös paljon vastustusta, minkä johdosta suomalainen aidoissa ympäristöissä kasvatettu ruoka on myös erittäin kysyttyä.

Tavaroiden kuljetukset ovat optimoituja tekoälypohjaisilla reittioptimoinnin järjestelmillä, jotka pyrkivät maksimoimaan tehokkuuden niin taloudellisuutta, ajankäyttöä sekä päästöjen syntymistä arvioiden. Satakunnan satama-alueet ovat merkittävä palanen optimoitua kuljetusketjua, jossa tavarat liikkuvat rai- teilla ja meriteitse.

Sensoriteknologiaa löytyy kaikista suurimmista kaupungeista. Suomessa lähes kaikki kaupungit ovat saaneet Euroopan Unionin myöntämän ympäristökaupunkisertifikaatin, jonka saaminen edellyttää muun muassa älykkäitä, vähähiilisiä joukkoliikennematkailijoita. Julkisessa liikenteessä kaupunkien ulkopuolella hyödynnetään kutsuliikennettä, jonka tehokkuus perustuu älykkäisiin reitinoptimointijärjestelmiin. Koska työntekeä ja iso osa vapaa-ajan vietosta perustuu virtuaalisuuteen, yhdyskuntarakenteen keskittyminen on lakannut.

HIILIJALANJÄLKIEIDEN SEURANTAA JA ENERGIAANSÄÄSTÖÄ

Yksityishenkilöiden kulutusta seurataan henkilökohtaisilla hiilijalanjälkitileillä, joihin kaikki hankinnat rekisteröityvät maksutapahtumien yhteydessä. Hyödykkeiden tuottajat ja valmistajat on velvoitettu ilmoittamaan hyödykkeidensä laskennalliset hiilijalanjäljet rekisteriin, jonka perusteella henkilökohtaiset tilin päätökset lasketaan ostosten mukaisesti. Järjestelmä on otettu käyttöön EU:n laajuisesti. Järjestelmä kannustaa myös tuottajia ja valmistajia pyrkimään mahdollisimman vähähiilisiin ratkaisuihin. Yksityishenkilöt voivat käydä keskenään myös päästökauppaa.

Kaiken sähköistymisestä ja virtualisoitumisesta on seurannut merkittäviä paineita sähköntuotannolle. Myös digitaalisen ja virtuaalikuluttamisen hiilijalanjälkeä seurataan. Energiankulutusta ja tarvetta pyritään vähentämään mittavilla energiansäästöhankeilla. Energiantuotanto on laajentunut merelle energiakombolaitoksiin, joissa yhdistyy tuuli-, aurinko- ja aaltoenergiantuotanto. Merialueiden päästöttömät energiakentät tuottavat paljon uusiutuvaa energiaa. Osa rannikkoalueista on suljettu pois energiakenttäkäytöstä pitkäaikaisilla kaavaratkaisuilla.

Autoiluun on kehitelty vaihtoehtoisia polttoaineratkaisuja sähkölle ja kaasulle. Teknologian ja erilaiset virtuaaliosallistumisen mahdollisuudet ovat vähentäneet liikkumistarvetta. Lähes kaikki kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö hoidetaan virtuaaliyhteyksien kautta. Koska liikkumistarve on vähentynyt, omistustarpeiden määrä on romahtanut. Sen sijaan yksityisautoilu hoidetaan erilaisilla yhteiskäyttö- ja leasingautoilla.

Koska virtuaalitodellisuudelle kaivataan vastapainoa, on ympäristön tilaan alettu kiinnittää enemmän ja enemmän huomiota. Ne alueet, joita ihmistoiminta ei ole vielä muokannut peruuttamattomasti, on asetettu suojelunalaisiksi, ja isoja alueita pyritään palauttamaan lähelle luonnollista tilaa. Teknologiset läpimurrot clean tech -alalla ovat tehneet teollisuuden prosesseista puhtaampia, mikä on parantanut muun muassa vesien tilaa. Myös maatalouden kehittyneet tekoälyyn pohjautuvat lannoitusjärjestelmät ovat vähentäneet maataloudesta veteen valuvia ravinteita.

2.5.3 Elämää vahvan virtuaalisuuden Satakunnassa

MIETTISET: TOIVO (30), SELMA (26) JA PEKKA (1)

Satakunnan merellinen ympäristö on houkutelut Miettilisten perheen muuttamaan maakuntaan. Toivo tekee paikkariippumattomasti työtä Yyteristä. Hän operoi Intiassa sijaitsevaa konepajaa. Selma opiskelee robottien ja ihmisten välistä vuorovaikutusta virtuaaliyliopistossa. Hän hyödyntää kuitenkin myös Satakunnan korkeakoulun etäoppimisyhteisöä silloin, kun tarvitsee tukea opinnoissaan tai kaipaa seuraa. Valmistuttuaan Selma

haluaisi työskennellä palvelurobotteja ja vuorovaikutteisia tekoälysovelluksia valmistavassa yrityksessä robottien ja sovellusten henkilökohtaisena vuorovaikutusvalmentajana.

Miettiset asuvat Yyterissä kelluvassa vetykäyttöisessä asunnossa, jonka toimivuudessa ekologisuus on sisäänrakennettua. Tavarat ja palvelut tulevat kotiin toimitettuina. Miettiset odottavat jännittyneenä vaikuttavakko aloitteet Yyterin ympäristönsuojelusta heidän mahdollisuuksiinsa asua Yyterissä. Tekoälyassistentti tuottaa räätälöityä uutisvirtaa, joka suodattaa Miettisten asettamien toiveiden mukaisesti. Miettiset osallistuvat aktiivisesti Virtual-TV:n palveluihin, joissa muun muassa kisaillaan suorissa lähetyksissä ympäri maailmaa sijaitsevien kilpikumppanien kanssa. Miettiset ovat voittaneet kerran "Intergalactic Super Racen" yhdessä Toivon intialaisten ja meksikolaisten työkavereiden kanssa.

Miettisten elämä on tietokantojen ja datan avulla henkilökohtaisesti räätälöityä, ja teknologia on läsnä kaikilla elämän osa-alueilla. Miettiset olivat jopa ensimmäisten pilottipariskuntien joukossa hyödyntämässä perimän editointitekniologiaa, kun halusivat lapsen. Kaikki ei mennyt kuitenkaan odotusten mukaan ja Pekka, "design"-lapsi, kärsii suunnitteluvirheestä, ja hän on lähes kuuro. Aivojen kuulokeskukseen istutetun implantin ja tekoälyavusteisen puheteknologian avulla Pekan tulevaisuus on kuitenkin helpompi kuin vielä 30 vuotta sitten.

Terveyttä Miettiset ylläpitävät virtuaalisilla. Oma virtual trainer pitää huolen räätälöidyn ohjelman noudattamisesta ja lihaskuntoa stimuloivia harjoitteita suoritetaan teknologisia laitteilla. Kestävyyskuntoa harjoitetaan ulkona, jos sää sallii. Miettiset tekevät mielellään virtuaalimatkoja ympäri maailman, mutta kun virtuaalisuus ei riitä, tekevät he matkoja aitoihin ympäristöihin. Noin kahden vuoden välein he tekevät viikonlopun kestävästä reality-matkan omalla asunnollaan. Ystävien kanssa yhteydenpito on luonnollista ja päivittäistä hologrammeina ja avatarina. Toivon ja Selman vanhemmat toisinaan häiritsevät fyysisillä vierailuilla. Heille Miettiset ovat ehdottaneet Satakunnan e-kansalaisuutta, mikä mahdollistaisi tilapäisen asunnon vuokraamisen vierailujen ajaksi. Miettisten kodissa on melko ahdasta ja hotellit ovat melko kalliita. Vanhemmat eivät ole kuitenkaan vielä innostuneet ajatuksesta.

HILTUSET: MARKUS (61) JA EMMI (59)

Emmi tekee etätöitä ja hän opettaa manuaalista tekstinkäsittelyä osana digihistorian perusopintoja. Markus etäopiskelee ja suorittaa viidettä korkeakoulututkintoaan Hararen virtuaaliyliopistoon Zimbabween. Markuksen tuleva tutkinto pätevöittää terapeutiksi masentuneille ja itsetuhoisille keinoäly-yksiköille.

Hiltusten pariskunta tekee eettisiä kulutusvalintoja ja hakee virtuaalielämyksiä. He kannattavat ja seuraavat VirtuaaliÄssien pelejä ja toimintaa. Arvomaailmassa vastuullisuus ja terveys ovat tärkeitä, ja he harrastavat jonkin verran hyväntekeväisyyttä todellisessa maailmassa tapahtuvalla vapaaehtoistyöllä vastapainona virtuaalisuudelle. Hiltuset käyvät muun muassa keräämässä muovirokia Satakunnan rannikoilta ja opettamassa virtuaalitaitoja muun muassa vanhuksille. Vaihtelu virtuaalimaailmaan on tervetullutta myös Emmen migreenitaipumuksen takia. Emmillä on käytössään aivoihin istutettu migreenilääkkeen annostin, joka annostelee migreenilääkitystä ennakoivan diagnostiikan perusteella. Tekoälypohjainen diagnostiikkasovellus seuraa Emmen aivo-toimintaa ja ennakoii tulevia migreenikohtauksia. Vaikka ennakoiva diagnostiikka on helpottanut Emmen elämää migreenin kanssa, on lääkityksellä kuitenkin jonkin verran epämiellyttäviä sivuvaikutuksia, minkä takia Emmi pyrkii välttämään migreenikohtauksia myös rajoittamalla virtuaalitodellisuudessa viettämäänsä aikaa.

Ystäviään Hiltuset tapaavat virtuaalitodellisuudessa paitsi juhlapäivinä, jolloin kokoontutaan saman pöydän ääreen. Lapsia Hiltuset haluavat tavata kasvotusten, vaikka virtuaaliyhteydenpito onkin tavallista. Hiltuset asuvat siirrettävässä tuuli- ja aurinkoenergiatalossa, ja asuvat vuorotellen sekä maaseutuyhteisössä että merenrantakaupungissa. Robottisiirtäjää käytetään apuna siirtymävaiheissa.

2.5.4 Skenaariokohtainen varautumissuunnitelma

Merkit skenaarion vahvistumiseen on nähtävissä yhä lisääntyvässä digitaalisten palveluiden määrän kasvuna ja aktiivisena käyttönä. Esimerkiksi virtuaalinen elämyksellisyys mm. museoissa, matkakohteissa ja

netissä lisääntyy voimakkaasti. Virtuaalimatkailemisen palveluntuottajia ilmaantuu, samoin kuin digitaaliset henkilökohtaiset sosiaali- ja terveyspalvelut lisääntyvät. Käyntiasioinnin määrä vähenee digitaalisen asiointin kasvaessa. Osallistuminen, yhteistyö ja vuorovaikutus tapahtuvat lisääntyvässä määrin virtuaalisesti digitaalisilla alustoilla.

Suunnan vahvistuttua vanhoja työpaikkoja katoaa ja uusia syntyy automatisaation, robotisaation sekä tekoälyn myötä. Tiedon kerääminen lisääntyy: useimmat virtuaalipalvelut keräävät käyttäjistään yksityiskohtaista dataa. Myös tuottavuus kasvaa, mikä johtaa BKT/capitan kasvuun eli vaurastumiseen.

TARVITTAVAT TOIMENPITEET/ MITEN VARAUDUTAAN?

- Huomioidaan digitaalisuuden mahdollisuudet koulutus- ja tutkimussektorilla. Kehitetään ja hyödynnetään virtuaalisia henkilökohtaisia oppimisympäristöjä, huomioidaan yksilöllinen räätälöinti sekä formaalin ja informaalien koulutusmuotojen lähtyminen keskenään.
- Huolehditaan koulutusverkoston kansallisista ja kansainvälisistä yhteyksistä
- Tuodaan esille tiedon keräämiseen liittyvät oikeudelliset ja tietoturvakysymykset. Huolehditaan kyberturvallisuudesta.
- Mahdollistetaan työntekijöiden jatkuva jatko- ja täydennyskoulutus maakunnassa
- Organisoidaan Satakunnan ennakointitoiminta verkostomaisesti eri organisaatioiden yhteistyönä ja verkostoidutaan myös kansallisesti ja globaalisti. Vahvistetaan ennakointiosaamista digitaalisuuden hyödyntämisvaihtoehtoista.
- Huomioidaan digitaalisuuden tarjoamat mahdollisuudet monipuolisesti palveluiden tuottamisessa ja tarjonnassa. Hyödynnetään digitaalisuutta ja virtuaalista todellisuutta myös suunnitteluprosesseissa ja osallistamisessa.

3. Arvot, visio ja skenaarioista riippumattomat ja välttämättömät toimenpiteet

3.1 Arvot

Arvopohdinnan lähtökohdaksi otettiin maakuntauudistustyön yhteydessä vuonna 2018 määritellyt arvot, jotka asetettiin maakunnan toimijoiden yhteisissä arvoseminaareissa. Tässä arvokeskustelussa syvennettiin yhteistä käsitystä siitä, mitä arvo tarkoittaa maakunnan kehittämisen näkökulmasta ja miten se toteutuu käytännön toiminnassa. Työskentelyn tulokset on koottu alle teemoittain.

YHDESSÄ UUDISTUMINEN

“Yhdessä uudistuminen on kulkemista yhdessä sovittuun uudistavaan tavoitteeseen yhteisesti sovituin keinoin. Tämä vaatii maakunnan moninaisuuden tunnistamista ja hyväksymistä - maakunta on hyvin moninainen (kulttuurisilta) taustoiltaan; mm. tavoiltaan, murteiltaan, asenteiltaan. Tunnistamisen ja hyväksymisen jälkeen on mahdollisuus yhdessä uudistumiseen ja kulkemiseen siihen samaan tavoitteelliseen suuntaan.”

Arvo tarkoittaa yhteistyötä rajoja ylittäen aktiivisella asenteella. Se tarkoittaa myös avoimuutta ja rohkeutta ottaa uusia asioita käyttöön.

Miten arvo toteutuu käytännössä?

- Vahvistetaan keskinäistä luottamusta ja jakamisen kulttuuria toimimalla “matalan kynnyksen periaatteella”, tekemällä yhdessä ja ruokkimalla positiivista puhetta
- Ennakoidaan ja uskalletaan kokeilla rohkeasti ja avoimesti uusia asioita ja ottaa käyttöön uusia ratkaisuja
- Rakennetaan yhteistyötä aktiivisesti verkostoitumalla monimuotoisesti yli sektori-, organisaatio- ja aluerajojen
- Kehitetään uusia ideoita yhteisellä riskillä keskeneräisyys sallien

OIKEUDENMUKAISUUS

“Tasa-arvoiset elämisen edellytykset, sekä koulutusmahdollisuudet eri puolilla Satakuntaa.”

Oikeudenmukaisuus huomioi vahvasti yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisuuden toteutumisen maakunnassa muun muassa palveluiden saavutettavuuteen, koulutukseen, työhön ja vaikuttamis- ja osallistumisen mahdollisuuksien näkökulmasta.

Miten arvo toteutuu käytännössä?

- Turvataan vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuudet sekä keinot saada “oma ääni” kuuluville, opetetaan ja edistetään vaikuttamistaitoja sekä kerrotaan vaikuttamismahdollisuuksista
- Varmistetaan tasa-arvoisten mahdollisuuksien toteutuminen päätöksillä ja teoilla; Kehitetään myös uudet toimintatavat tasavertaisesti saavutettavaksi
- Lisätään toistemme tietoa toiminnasta ja toimijoista eri puolilla maakuntaa, jolloin voidaan huomioida oikeudenmukaisuus kunkin omassa työssä ja asettua myös toisen asemaan
- Vältetään vastakkainasettelua ja poteroitumista yhden asian liikkeiksi.

ASUKASLÄHTÖISYYS

“Asioita hahmotetaan asukkaiden näkökulmasta huolimatta tarkemmasta fyysisestä sijainnista, ikärakenteesta tai esimerkiksi ammatista Satakunnan alueella. Sinällään arvo ei ota kantaa, onko asukas Satakunnassa pysyvästi asuva, opiskelija, jokin työpendelöijä tai loma-asukas.”

“Asukaslähtöisyydessä ihminen on itse vaikuttamassa toiminnan tarkoitukseen, luomassa ratkaisuja ja toteuttamassa niitä.”

Asukaslähtöisyys tarkoittaa kuulluksi tulemistä ja osallisuutta maakunnassa. Asukaslähtöisyys on maakunnan kehittämisessä asiakaslähtöisyyttä.

Miten arvo toteutuu käytännössä?

- Tarjotaan monipuolisia osallistumisen kanavia, esimerkiksi asukasraateja, maakunnallisia nuorisovaltuustoja ja vanhusneuvostoja, sekä osallistetaan kaikki asukkaat päätösten valmisteluun ja -tekoon sekä palvelujen tuottamiseen ja kehittämiseen. Hyödynnetään kokemusasiantuntijuutta ja panostetaan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja kohtaamisiin.
- Luodaan toimivat palautejärjestelmän rakenteet, jotka mahdollistavat palautteen käsittelyn, nopeiden päätösten tai muutosten tekemisen palautteen perusteella.
- Huolehditaan yhteiskunnallisten palveluiden saavutettavuudesta ja asukkaiden valmiuksista käyttää niin fyysisiä kuin digitaalisia palveluita
- Kerrotaan ja viestitään avoimesti, mitä ollaan tekemässä ja mitä tavoitellaan.

OSAAMINEN JA OPPIMINEN

“Opiskelumahdollisuudet maakunnan eri puolilla.”

Osaaminen ja oppiminen arvona tarkoittaa joustavia ja monimuotoisia kouluttautumisen mahdollisuuksia eri puolilla Satakuntaa. Koulutukset perustuvat vahvaan ennakkointiin ja yhteistyöhön yritysten ja oppilaitosten välillä.

Miten arvo toteutuu käytännössä?

- Huolehditaan opiskelumahdollisuuksista ympäri maakuntaa. Luodaan ja tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia kasvattaa osaamista muun muassa joustavilla koulutusmalleilla, oppisopimuksilla, etäopiskelulla ja työssäoppimisen kautta. Järjestetään joustavaa muunto- ja täydennyskoulutusta tarpeisiin vastaten.
- Arvostetaan maakunnassa olemassa olevaa osaamista ja osaajia, ja tuodaan sitä aktiivisesti esille.
- Kartoitetaan ja ennakoitaan osaamistarpeita. Tehdään yhteistyötä oppilaitosten ja yritysten kesken.
- Tarvitaan myönteistä asennetta muutosta ja jatkuvaa oppimista kohtaan.

3.2 Skenaariotyöskentelyn visio 2050

Skenaariotyöskentelyn yhteydessä ideoitiin visiota eteenpäin pyrkivälle ja vireälle Satakunnalle. Skenaariotyöskentelyn pohjalta muodostettu visio toimii pohjana maakuntasuunnitelman ja -ohjelman laadinnan yhteydessä tehtävälle visiotyölle.

Visiopajassa ideoidut ehdotukset kiteytyvät tahtotilaan monimuotoisesta, vastuullisesti uudistavasta hyvän elämän maakunnasta. Tahtotila visioi Satakuntaa maakuntana, joka paitsi tarttuu uusiin avauksiin niin myös rakentaa uutta aktiivisesti. Satakunta on aktiivinen toimija, joka toimii vastuullisesti. Satakunnasta löytyy monimuotoisia mahdollisuuksia yrittää, elää ja kouluttautua.

Monimuotoinen, vastuullisesti uudistava hyvän elämän Satakunta.

3.3 Skenaariosta riippumattomat ja välttämättömät toimenpiteet

Skenaariosta riippumattomat toimenpiteet ovat toimia, joihin Satakunnassa tulee varautua ja asiat, joita joka tapauksessa olisi syytä edistää riippumatta siitä, millaiset kehityskulut alkavat toteutua. Näitä välttämättömiä toimenpiteitä on tunnistettu kuvattujen skenaarioiden pohjalta. Kaikissa teemoissa huomioidaan läpileikkaavina näkökulmina vastuullisuus, digitaalisuus ja ilmastonmuutoksen hillintä sekä siihen sopeutuminen.

ELINKEINOELÄMÄ JA YRITTÄJYYS

Kehittyvä elinkeinoelämä ja vireä yrittäjyys takaavat elinvoimaisen Satakunnan. Teollisuustyöpaikkojen ohella pk- ja mikroyrittäjyys ovat keskeisiä työllistymisen ja elinvoiman kanavia. Työn tekemisen erilaiset muodot luovat mahdollisuuksia myös etätyön kautta.

UUDET YRITYKSET, PK- JA MIKROYRITTÄJYYS

- Luodaan toimintaympäristöjä uusille yrityksille ja tuetaan yrittäjien verkostoitumista ja yhteistyötä. Kehitetään mikroyritysten välistä yhteistyötä ja ekosysteemejä.

- Kehitetään yrittäjyyden mahdollisuuksia ja kannustetaan yrittäjyyteen muun muassa tarjoamalla yritysneuvontaa, yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyysopintoja kouluissa. Huomioidaan kansainvälisyys yrittäjyydessä.
- Tuetaan ja edistetään yrittäjien verkkoliiketoimintaosaamista

TKI

- Vahvistetaan maakunnan älykkään erikoistumisen mukaisia osaamis- ja innovaatioekosysteemejä
- Panostetaan tulevaisuuden teknologioihin. Kehitetään automaatiota, robotiikkaa ja tekoälyä. Tunnistetaan ja hyödynnetään Satakunnan mahdollisuudet eurooppalaisessa värimetalliklusterissa.
- Kehitetään Satakunnan vahvaa elintarvike- ja bioalaa (elintarviketeollisuus ja alkutuotanto).
- Kannustetaan ja tuetaan uusiin avauksiin ja kokeilutoimintaan.

ISOT YRITYKSET

- Huolehditaan yritysten toimintaympäristöjen säilyttämisestä ja kehittämisestä ja riittävien uusien toimintaympäristöjen muodostamisesta.
- Turvataan ja ylläpidetään Satakunnan teollisuudelle tarpeellinen/välttämätön infrastruktuuri, mm. satamat ja väylät.
- Panostetaan työntekijöiden kansainväliseen rekrytointiin.
- Panostetaan uusiutuviin energiatuotannon muotoihin ja otetaan uusiutuvan energiatuotannon vaatimukset (mm. materiaalin kuljetukset, tilantarve, rakenteiden ulkonäkö, tuotannon vaikutukset) huomioon myös suunnittelussa
- Panostetaan akkuteollisuuteen
- Panostetaan digitaaliseen liiketoimintaan

KOULUTUS, OSAAMINEN: JATKUVA OPPIMINEN

Vahva koulutus ja monimuotoiset mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen varmistavat osaavan työvoiman saatavuuden. Koulutusmahdollisuudet houkuttavat nuoria jäämään maakuntaan ja ylläpitää maakunnan inhimillistä pääomaa ja uusiutumiskyvykkyyttä.

STRATEGINEN ENNAKOINTI

- Ennakoidaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin osaamis- ja koulutustarpeita, jotta maakunnan koulutustarjonta kohtaisi mahdollisimman hyvin maakunnan toimijoiden koulutus- ja osaamistarpeen.
- Sovelletaan ennakoit tietoa dynaamisesti hyödyntämään maakunnan osaamis- ja innovaatioekosysteemien vahvistamista

JOUSTAVA KOULUTUSPOLKU

- Varmistetaan vetovoimainen koulutuspolku yliopisto-opintoihin asti
- Panostetaan koulutuksen laatuun sekä resursseihin ja varmistetaan joustava koulutustarjonta huomioiden niin nuorten koulutus kuin yritysten tarpeisiin nopeasti vastaava aikuisten monimuotoinen täydennys- ja uudelleen kouluttautuminen
- Toteutetaan koulutuksia uusilla muodoilla ja toteuttamistavoilla. Dynaamisuus järjestämisessä.
- Panostetaan jatkuvan oppimisen mahdollistaviin koulutuspolkuihin.

KORKEAKOULUTUKSEN VAHVISTAMINEN

- Varmistetaan korkeakoulutuksen säilyminen Satakunnassa. Vahvistetaan akateemisen tutkimuksen ja korkeakoulutuksen kytkeytymistä maakunnan strategiseen kehittämiseen.

- Luodaan ennakoivat yhteydet koulutusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän välille siten, että opiskelijat kytkeytyvät aloille, joilla on työvoimatarvetta

YMPÄRISTÖ JA RESURSSIVIISAUS

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen on tärkeää tulevaisuuden toimintakyvyn näkökulmasta. Maakunnan ympäristön ominaispiirteistä ja vahvuuksista huolehtiminen tukee maakunnan elinvoimaisuuden ja houkuttelevuuden ylläpitämistä sekä ekologista kestävyyttä. Monimuotoiset ja hyvinvoivat luonto- ja kulttuuriympäristöt ovat maakunnan vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä lisääviä tekijöitä.

ILMASTONMUUTOS

- Hillitään, varaudutaan ja sopeudutaan ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin. Satakunnan energia- ja ilmastostrategiassa määritellään maakunnan keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet ilmastonmuutoksen hillintään sekä siihen varautumiseen ja sopeutumiseen.

LUONNON MONIMUOTOISUUS JA VESIEN PUHTAUS

- Turvataan monimuotoisen luonnon säilyttäminen ja kestävä vastuullinen käyttö
- Panostetaan puhtaan pohjaveden turvaamiseen.
- Hyödynnetään merellisyys vahvuutena.
- Hyödynnetään kotimaanmatkailu- ja retkeilybuumia huolehtimalla retkeilyreiteistä ja perustamalla maakunnallisia suojelualueita esim. täydentämään nykyisiä kansallispuistoja
- Edistetään vähäpäästöisten polttoaineiden käyttöä (mm. Satakunnan kaasutaloussuunnitelma)
- Vahvistetaan kiertotalouden edistämistä

KULTTUURIYMPÄRISTÖT

- Turvataan kulttuuriympäristöjen arvojen säilyttäminen
- Edistetään kulttuuriympäristön hoitoa
- Lisätään kulttuuriympäristöä koskevaa tietoa, tietoisuutta ja tiedon saavutettavuutta

MERELLISYYS

- Hyödynnetään meri ja merellisyys paremmin eri näkökulmista: saavutettavuus, huoltovarmuus, puhdas vesi, elintarviketuotanto, energiantuotanto, meriteollisuus, luontokohteet ja virkistysmahdollisuudet, kulttuuriperintö ja matkailu

SAAVUTETTAVUUS: LIIKENNE, DIGI, SOSIAALINEN

Satakunnan saavutettavuus on tärkeää paitsi maakunnalle, niin vientiteollisuuden takia myös koko maalle. Saavutettavuus tuo työvoimaa, kilpailukykyä sekä luonnon ja palvelut lähelle.

HYVÄ FYYNINEN SAAVUTETTAVUUS JA LIIKKUMINEN

- Luodaan kestäviä ratkaisuja fyysiseen liikkumiseen ja monipaikkaiseen työntekoon
- Panostetaan maakunnan sisäisiin liityntäyhteyksiin
- Kehitetään maakunnan saavutettavuutta kansallisesti ja kansainvälisesti
- Tuetaan yhteisöllisten liikkumismuotojen käyttöä.
- Kehitetään pyöräilymahdollisuuksia ja huomioidaan kevyt liikenne kaupunkien keskusta-alueiden liikennetarkoituksissa
- Lisätään liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta

HYVÄ VIRTUAALINEN SAAVUTETTAVUUS

- Tarkastellaan ja tuetaan saavutettavuutta myös virtuaalisesti.
- Otetaan matka-ajan lyhentäminen tavoitteeksi kaikissa kulkumuodoissa, digitalisointi yhtenä keinona
- Tuetaan tasa-arvoisten datayhteyksien rakentumista koko maakuntaan
- Varmistetaan vahva digituki, jotta kukaan ei syrjäydy kehityksestä
- Kehitetään joukkoliikennettä

SUJUVA ARKI JA ELÄMÄ: ASUMINEN, PALVELUT, HYVINVOINTI

Asumisen helppous, hyvinvointi, toimivat palvelut ja etätömahdollisuudet houkuttelevat asumaan ja jäämään Satakuntaan. Yhteisöllisyys lisää hyvinvointia.

TURVATTU HUOLTOVARMUUS

- Panostetaan TKI-toimiin ja varautumissuunnitelmiin, jotta huoltovarmuus (mm. elintarvikeomavaraisuus, sähköntuotanto) voidaan varmistaa
- Varmistetaan omavarainen ruoantuotanto ja puhtaan veden saatavuus maakunnassa

PALVELUT LÄHEISYYSperiaatteella

- Toteutetaan "Läheisyysperiaate" eli lähipalvelut, lähiympäristö ym. ja niiden saavutettavuus kaikkien ikäryhmien näkökulmasta ja hyödynnetään siinä myös digitaalisuutta.
- Kehitetään palveluita yhteistyössä. Tehdään ylläalueellista innovaatioyhteistyötä.

HYVINVOINTI

- Kehitetään maakunnan asukkaiden hyvinvoinnin edellytyksiä. Hyvinvointiin voi vaikuttaa kaupunkirakenteella, kaupunkikuvalla, sujuvalla arjella, viheralueiden läheisyydellä, vapaa-ajan mahdollisuuksilla, ympäristötaiteella, ympäristön turvallisuudella
- Mahdollistetaan kulttuuri- ja taidenautinnot sekä liikuntamahdollisuudet

VAHVA Yhteisöllisyys

- Kehitetään ja ylläpidetään yhteisöllisyyttä. Vahvistetaan kolmannen sektorin nousua tulevaisuuden toimijaksi.
- Vähennetään eriarvoisuutta alueiden ja väestöryhmien välillä. Estetään syrjäytymistä.

NUORTEN HYVINVOINTI JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUS

- Edistetään nuorten työllistymistä ja huolehditaan-opinnäytetyö-, harjoittelu- ja kesätyöpaikkojen tarjonnasta maakunnassa
- Tuetaan nuorten aloitteellisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia päätöksentekoon eri tasoilla (esim. nuorisovaltuustot)
- Taataan palvelut ja harrastusmahdollisuudet nuorille: koulutus, urheilu, luonto, kulttuuri

KULTTUURI VOIMAVARANA: Satakuntalaisuus, tapahtumat, taide

Satakuntalaisen identiteetin vahvistaminen auttaa erottautumaan naapurimaakunnista. Globaalissa kilpailussa omien juurien ja historian tunteminen on tärkeää.

IMAGO JA ITSETUNTO

- Panostetaan maakuntaimagon kirkastamiseen ja itsetunnon kohottamiseen.
- Nostetaan esiin maakunnan vahvuuksia ja menestystarinoita sekä yhdessä tekemistä, myönteisyyttä, oman maakunnan/alueen puolestapuhujia, pyritään saamaan media mukaan tähän

AVOIN MAAKUNTA JA YHTEISTYÖN RAKENTAJA

- Tuetaan avointa ja keskustelevaa ilmapiiriä sekä vuorovaikutteisuutta päätöksenteossa. Julkiset rakenteet ja yhteistyö toimiviksi maakunnan sisällä; puhalletaan yhteen hiileen maakunnan sisällä.
- Vahvistetaan kuntien laajempaa yhteistyötä.
- Ollaan avoin maakunta ja pidetään hyvät suhteet eri väestöryhmien välillä. Pidetään yllä suvaitsevaisuutta.
- Ollaan aktiivinen kansainvälinen toimija keskeisten strategisten kehittämistavoitteiden osalta.
- Toimitaan aktiivisena yhteistyön rakentajana ja kumppanina
- Vaikutetaan laajana, yhtenäisenä satakuntalaisena rintamana (ml. yrittäjät, kauppakamarit, työnantajajärjestöt, alueet) kansalliseen päätöksentekoon.

TAPAHTUMIEN MAAKUNTA

- Järjestetään monipuolisia tapahtumia mukaan lukien kulttuuriala, asiantuntija- sekä elinkeinoelämän tapahtumat ja turvataan niiden resurssit. Huomioidaan turvallisuus.
- Tuodaan esiin satakuntalainen taide, tiede ja taito; taidemuseot, robotiikka, teollisuus

LIITE Tulevaisuustaulukko

Tulevaisuustaulukko rakennettiin osana työpajatyöskentelyä eli taulukoiden sisältö syntyi osallistujien näkemyksistä. Työskentelyä fasilitoineet asiantuntijat täsmensivät ja täydensivät taulukkoa. Työskentelyn tuloksena tunnistettiin viisi erilaista skenaariovaihtoehtoa, joiden lähtökohtina olivat

- vastuullisuuden vahvistuminen
- talouden ja väestönkehityksen taantuminen
- vahva kulttuurin ja hyvinvoinnin korostaminen
- yksilökeskeinen ja hedonistinen ajattelu
- virtuaalisuuden läpilyönti kaikkialla

<i>Muuttuja</i>	<i>Vastuullisuuden vahvistuminen</i>	<i>Talouden ja väestönkehityksen taantuminen</i>	<i>Vahva kulttuurin ja hyvinvoinnin korostaminen</i>	<i>Yksilökeskeinen ja hedonistinen ajattelu</i>	<i>Virtuaalisuuden läpilyönti kaikkialla</i>
Yhteistyö	Laaja yhteistyö yli rajojen.	Poteroituminen, eri ryhmät eivät työskentele yhdessä.	Laaja yhteistyö yli rajojen.	Valikoiva yhteistyö.	Heimopohjainen yhteistyö.
Vastuullisuus	Vastuullisuus on lähtökohta, jota ei voi sivuuttaa missään toiminnassa.	Avoimen ja alustoille kertyneen tiedon vastuuton hyödyntäminen.	Vastuullisuus on lähtökohta, jota ei voi sivuuttaa missään toiminnassa.	Hedonismin aika.	Avoimen ja alustoille kertyneen tiedon vastuuton hyödyntäminen.
Älykäs erikoistuminen ja ketterä sopeutuminen	Innovaatiomaakunta: syntyy uusia aloja ja toimintatapoja.	Satakunnassa ei olla tunnistettu Satakunnan omia vahvuuksia.	Satakunta on kilpailukykyinen ja elinvoimainen ja tunnistanut omat vahvuudet.	Hidas sopeutuminen, reagoidaan pakosta.	Satakunta on kilpailukykyinen ja elinvoimainen ja tunnistanut omat vahvuudet.
Teollisuuden rakenne	Hiilineutraali, resurssiviisas ja osaava teollisuus on avain menestykseen.	Joitain suuria tehtaita on jouduttu sulkemaan.	Teollisuus muuttanut yhä enemmän kohti palvelutuotantoa.	Vihteeseen liittyviä tuotteita ja palveluita.	Vireän pienteollisuuden maakunta.
Bio- ja kiertotalous	Normaali, läpäisevä toimintatapa teollisuudessa.	Kiertotalous ei toimi, koska kannattavuutta ei ole saatu.	Resurssit eivät riitä biotalouden kehittämiseen.	Materiaalien saatavuuden vuoksi pakko edistää kiertotaloutta.	Normaali, läpäisevä toimintatapa teollisuudessa.
Alkutuotanto	Edelläkävijä vastuullisessa ruoantuotannossa.	Satakunta raaka-aine resurssialue, "kehitysmaa".	Alkutuotanto supistunut maakunnassa	Tilaisuuksia/mahdollisuuksia niche-tuotteille.	Tuotantoyksikön koko kasvanut ja samalla myös pitkälle erikoistunutta pientuotantoa.

<i>Muuttuja</i>	<i>Vastuullisuuden vahvistuminen</i>	<i>Talouden ja väestökehityksen taantuminen</i>	<i>Vahva kulttuurin ja hyvinvoinnin korostaminen</i>	<i>Yksilökeskeinen ja hedonistinen ajattelu</i>	<i>Virtuaalisuuden läpilyönti kaikilla</i>
Meriteollisuus	Autonomisten alusten ja arktisen merienergian osaa- miskeskittymä.	Maakunnan meriteollisuus on vähäistä alihankintaa lukuun ottamatta.	Meriteollisuus on säilyttänyt kilpailutunsa.	Panostukset hiilineutraaliin merenkulkuun ovat pitäneet meriteollisuuden Satakunnassa.	Offshore-teollisuus on muuttanut painopistettään yhä enemmän energiaklusteriin.
Muuttoliike	Työperäinen maahan/maassamuutto voimistunut.	Ilmastopakolaisuus.	Muuttoliike sisään ja ulos on jatkuva ja normaali olo-tila.	Valikoiva maahanmuutto hyväksyttyä.	Satakunnan ekansalaisuus.
Globaalin talouden muutos	Hiilineutraali vastuullinen kauppa on avain globaaliin kaupankäyntiin.	EU eripurainen.	Kotimaan ja Skandinavian kauppa on yrityksille merkittävintä.	EU eripurainen.	EU-maiden tiivistynyt yhteistyö.
Yrittäjyys	Kasvuyrittäjyys maakunta.	Kasvuhakuisten yritysten pako maakunnasta.	Freelance-yrittäjyys ja ns. kevytyrittäjyys.	Yksityiset palvelut kasvavat.	Freelance-yrittäjyys ja ns. kevytyrittäjyys.
Monipaikkaisuus	Etäytydet mahdollistavat aidon monipaikkaisuuden.	Nomadismi.	Etäytydet mahdollistavat aidon monipaikkaisuuden.	Nomadismi.	Satakunnasta ei liikuta pois kuin virtuaalisesti.
Koulutus/osaamisen päivittäminen	On syntynyt Porin yliopisto.	Maakunnassa on ainoastaan peruskoulutus.	Toinen aste ja amk pärjäävät erikoistumalla, kuntien omistuksessa.	Maakunnassa on ainoastaan peruskoulutus.	Koulutus toteutetaan etähyteyksien kautta.
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Kansainvälinen ylisukupolvinen yhteisöllisyys.	Yhteisöllisyys romahtanut.	Aktiivinen Kansalaisareena.	Samanmieliset itsekkäät yhteisöt.	Virtuaalisarukset korvaavat perinteisen perhetuen.
Turvallisuus, turvallisuuden tunne	Globaalisti turvallinen.	Ilmastoahdistus ja terrorismin uhka	Autoituneista asuinalueista tulee rikollisten pesiä ja turvallisuusriski.	Rikollisuus lisääntynyt.	Globaalisti turvallinen.

<i>Muuttuja</i>	<i>Vastuullisuuden vahvistuminen</i>	<i>Talouden ja väestökehityksen taantuminen</i>	<i>Vahva kulttuurin ja hyvinvoinnin korostaminen</i>	<i>Yksilökeskeinen ja hedonistinen ajattelu</i>	<i>Virtuaalisuuden läpilyönti kaikilla</i>
Väestö	Monikulttuurinen maakunta.	Vanhusten maakunta.	Perhekäsitys muuttunut/laajennettu perhe.	Räätälöidyt lapset.	Monikulttuurinen maakunta.
Kulttuuri ja sosiaalinen pääoma	Monipuolinen tarjonta ympäri maakuntaa.	Hukkunut identiteetti.	Monipuolinen tarjonta ympäri maakuntaa.	Lisääntynyt yksityisesti tarjottu kulttuurin kysyntä/tarjonta.	Virtuaalitodellisuus kulttuurin tuotannossa.
Digitalisaatio	Suuri teknologiarippuvuus.	Suuri teknologiarippuvuus.	Osa yhteisöä.	Polarisoitunut suhde teknologiaan.	Suuri teknologiarippuvuus.
Logistiikkaratkaisut	Älykkäät ja vähähiiliset ratkaisut liikenteessä ovat käytössä. Liikenne päästötöntä.	Teollisuuslaitoksen sijainnilla ei enää suurta merkitystä.	Kaupunkikeskustat ilman autoja.	Sujuvat matkaketjut, nopeutuneet junayhteydet.	Älykkäät ja vähähiiliset ratkaisut liikenteessä ovat käytössä. Liikenne päästötöntä.
Väyläverkon kunto	Väyläverkosta huolehditaan tehokkaasti.	Sivuteiden ylläpito on lopetettu.	Uudenlaiset väylät ja kulkemismuodot.	Elämyskeitaat valtateiden varilla.	Tieväylien merkitys vähentynyt.
Saavutettavuus	Ihmisten välinen saavutettavuus parantunut - halpa polttoaine.	Heikentynyt sisäisen saavutettavuus.	Vastuullinen elämysliikkuminen	Sujuvat matkaketjut parantaneet saavutettavuutta (tai ainakin tunnetta).	Hologrammiteknologia vähentänyt liikumista
Ympäristön tila	Sertifioidut ympäristökaupungit Suomen kilpailukyyn kärjessä.	Itämeren kasvannut ravinnekuormitus yhä pahempi ongelma.	Parantunut ympäristön tila ja ekologisesti kestävä luonnonvarojen käyttö.	Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyviä. mm. rannikkoa jäänyt veden alle.	Sertifioidut ympäristökaupungit Suomen kilpailukyyn kärjessä.
Puhdas vesi	Satakunnassa on muutama globaalisti toimiva lähdevesiyritys.	Pintavesien säännöstely ja rehevöityminen vaikeuttaa virkistyskäyttöä.	Puhdas pohjavesi on suojeltua ja kestävästi hyödynnettyä.	Puhdas pohjavesi on suojeltua ja kestävästi hyödynnettyä.	Päästöt on saatu kuriin.
Luonnon monimuotoisuus	Panostus Satakunnan luontoon on tuottanut tulosta ja monimuotoisuuden kato on pysäytetty.	Lajien häviäminen ei ole pysähtynyt, vieraslajien lisääntymistä hankala hallita.	Panostus Satakunnan luontoon on tuottanut tulosta ja monimuotoisuuden kato on pysäytetty.	Luonnon monimuotoisuus on merkittävästi heikentynyt, osittain jopa kadonnut.	Luonnon monimuotoisuutta vaalitaan

<i>Muuttuja</i>	<i>Vastuullisuuden vahvistuminen</i>	<i>Talouden ja väestökehityksen taantuminen</i>	<i>Vahva kulttuurin ja hyvinvoinnin korostaminen</i>	<i>Yksilökeskeinen ja hedonistinen ajattelu</i>	<i>Virtuaalisuuden läpilyönti kaikilla</i>
Yhdyskuntarakenne	Hajautunut, monikeskuksinen, verkostomainen rakenne.	Tyhjentyneet maaseutu, jossa rappeutuneet rakennukset.	Rakentaminen on keskittynyt suurimpiin taajamiin, joissa tiivistä ja korkeaa rakentamista.	Eriytyneet asuinalueet.	Hajautunut, monikeskuksinen, verkostomainen rakenne.